

Generationsskifte af Jørgens Tandhjul A/S

Succession of shareholdings in Jørgens Tandhjul A/S

Kandidatafhandling

Cand.Merc.Aud

Copenhagen Business School

Afleveret den 1. maj 2017

Forfatter: Simon Mørner Nielsen

Vejleder: René Møller Jensen

Antal anslag udgør 176.476 – Svarende til 78 normalsider

Indholdsfortegnelse

1. English summary.....	4
2. Indledning.....	5
3. Problemformulering.....	6
3.1 Hovedproblemstilling.....	7
3.2 Underspørgsmål.....	7
4. Afgrænsning.....	7
5. Metode.....	8
5.1 Anvendelse af teori.....	9
5.2 Litteratur og retskilder.....	10
5.3 Målgruppe.....	11
6. Virksomheden JT A/S.....	11
6.1 Økonomisk status.....	12
6.2 Fremtid og budget.....	15
6.3 Delkonklusion.....	15
7. Indledende overvejelser ved et generationsskifte.....	15
7.1 Den ældre generation.....	16
7.2 Den yngre generation (overtagende part).....	16
7.3 Fremtidsudsigter for virksomheden.....	17
7.4 Muligheder ved overdragelse.....	17
8. Planlægning af generationsskiftet i JT A/S.....	18
8.1 Jørgen og Lis' privatøkonomi.....	19
9. Væsentlige beskatningsregler ved generationsskifte.....	20
9.1 Tvungen national sambeskatning.....	20
9.2 Generelle regler i ABL.....	21
9.3 Beskatning af aktieindkomst for juridiske personer.....	21
9.4 Beskatning af aktieindkomst for fysiske personer.....	22
9.5 Hovedaktionærens mulighed for at anvende kapitalafkastordningen.....	23
9.6 Overdragelse af aktier med succession.....	23
9.7 Pengetanksreglen.....	25
9.8 Gavegift.....	25
9.9 Passivpost ved gaveoverdragelse.....	27
9.10 Nedslag for den latente skatteforpligtelse.....	27
9.11 Delkonklusion.....	28

10.	Muligheder for omstruktureringer i forbindelse med et generationsskifte	29
10.1	Aktieombytning	29
10.2	Betingelser for skattefri aktieombytning.....	30
10.3	Spaltning.....	31
10.4	Tilbage salg til udstedende selskab	32
10.5	Tilførsel af aktiver	32
10.6	Delkonklusion	33
11.	Værdiansættelse.....	34
11.1	Værdiansættelse efter 2000-cirkulæret	35
11.2	Goodwill-cirkulæret.....	36
11.3	Beregning af goodwill for JT A/S efter goodwill-cirkulæret	38
11.4	Beregning af handelsværdien for JT A/S efter 2000-cirkulæret.....	40
11.5	Delkonklusion	41
12.	Generationskifte af JT A/S.....	41
12.1	Anvendte forudsætninger i generationsskiftemodellerne	42
12.2	De valgte generationsskiftemodeller for JT A/S	43
13.	Model 1: Overdragelse med succession.....	44
13.1	Beregninger i forbindelse med generationsskiftemodellen	44
13.2	Økonomiske konsekvenser for Daniel og Jenny	48
13.3	Jørgens kapitalbehov	49
13.4	Delkonklusion på model 1	50
14.	Model 2: Holdingstruktur med salg fra holdingselskabet	50
14.1	Stiftelse af holdingselskabet JT Holding ApS	51
14.2	Skattefri aktieombytning og overdragelse af anparter med succession.....	51
14.3	Ophørsspaltning af JT Holding ApS.....	54
14.4	Økonomiske konsekvenser for Daniel og Jenny	55
14.5	Jørgens kapitalbehov	58
14.6	Delkonklusion på model 2	59
15.	Model 3: A/B-modellen	59
15.1	A/B-modellens anvendelse for JT A/S	60
15.2	Skattefri aktieombytning og overdragelse af anparter med succession.....	61
15.3	Ophørsspaltning af JT Holding ApS.....	64
15.4	Forlodsudbytteret i JT A/S	65
15.5	Tilbage salg til udstedende selskab	68

15.6	Økonomiske konsekvenser for Daniel og Jenny	69
15.7	Jørgens kapitalbehov	71
15.8	Delkonklusion på model 3	72
16.	Sammenligning af generationsskiftemodellerne.....	73
16.1	Den involverede personkreds' behov og ønsker	74
16.2	Generationsskiftets betydning for JT A/S	74
16.3	Finansiering af generationsskiftet	75
16.4	Generationsskiftemodellernes forudsætninger	77
16.5	Delkonklusion	77
17.	Konklusion	78
18.	Litteraturliste	81

1. English summary

The main topic of this master thesis is succession of shareholdings from one generation to the next generation. The master thesis begins by describing the theory on succession. Based on the theory, a solution for the following real life problem will be made: “How to minimize costs to taxes and fees related to the succession of the shareholdings in the company Jørgens Tandhjul A/S from father (Jørgen) to children (Daniel and Jenny).” Succession of shareholdings is a long and complex process, which requires planning and time. This thesis is target to demonstrate how to make an ideal practice example of this transfer. The example is based on the case company Jørgens Tandhjul A/S from father to children. The business transfer is constructed as realistic as possible by using the Danish tax rules.

Current tax rules and restructuring options related to succession have been reviewed in order to facilitate a smooth transfer of Jørgens Tandhjul A/S in compliance with legislation. Jørgens Tandhjul A/S is unlisted and the value of the company shares is on basis of 2016 annual accounts calculated to tDKK 20,630 in accordance with the 2000-circular. Due to new legislation, the gift fee will decline from 13 % in 2017 to 5 % in 2020. An assumption to this thesis is that the business transfer starts in 2017. It could be an advantage to postpone the business transfer to 2020 due to the lower gift fee.

Three different succession models have been made based on the calculated value of the company’s shares. The models have different strengths and limitations. The models have the same main assumption that the father have to receive an output of tDKK 8,450 after tax for the transfer of his shares. The value of the business transfer is paid partly as gift to the children and partly from bank loans. All the models is due to comparison based on the same assumptions. The assumptions include a deferred tax price of 70 % and an interest from banks of 4.5 %. Both children use their private savings of tDKK 200 to pay for the transfer. The children end up owning 50 % each of the shares in Jørgens Tandhjul A/S directly or indirectly. Adviser expenses and cost of borrowing are not taken into considerations. The main assumption is Jørgen’s capital need that is calculated to tDKK 8,450.

A comparison of the three models results are made. Based on the given assumptions, I conclude that model 2 is the best model for all involved parties. Model 2 fulfills the father’s economic needs and has the lowest cost for the children and an appropriate timeline based on the wishes of the involved parties.

2. Indledning

Ordet generationsskifte forbindes oftest med en overdragelse af en virksomhed fra en eksisterende ejer til en ny ejer. I Danmark er der mange familieejede virksomheder, hvor et generationsskifte forløber ved, at virksomheden overdrages til den næste generation i familien. Et generationsskifte i en familieejet virksomhed vil derfor ofte i praksis foregå som en overdragelse af virksomheden fra den ældre generation til den yngre generation. Selve begrebet ”generationsskifte” dækker alt fra overdragelse af store koncerner med milliardomsætning til personligt ejede enkeltmandsvirksomheder. Et generationsskifte kan enten ske på en gang ved en fuld overdragelse eller gradvist over en periode med delvise overdragelser. En overdragelse af en virksomhed kan enten ske til interesseforbundne parter eller til tredjepart. Alle virksomheder vil på et tidspunkt skulle foretage et generationsskifte, hvis virksomheden fortsat skal eksistere. Emnet generationsskifte er derfor altid et aktuelt emne.

Området generationsskifte har stor fokus fra lovgivers side som følge af muligheden for skatteudskydelse ved overdragelse med succession. I de seneste år har området lovmæssigt gennemgået store forandringer. Først afskaffede S-R-SF regeringen formueskattekursen pr. 5. februar 2015, hvilket medførte, at værdiansættelse af handelsværdien af en virksomhed ikke længere kunne ske efter 1982-cirkulæret¹. Punkt 17 og 18 i 1982-cirkulæret blev afskaffet, hvilket medførte, at værdiansættelse af virksomheders handelsværdi fremadrettet skal ske efter 2000-cirkulæret eller 2009-vejledningen ved overdragelse indenfor familiekredsen. I forbindelse med folketingsvalget i 2015 afgav Venstre et valgløfte om, at formueskattekursen ville blive genindført, såfremt Venstre vandt valget. Dette løfte er aldrig blevet indfriet på trods af Venstres valgsejr. I stedet er der udarbejdet lovforslag til en gradvis nedsættelse af bo- og gaveafgiftssatsen. Nedsættelsen af afgiften gælder alene overdragelser af erhvervsvirksomheder. Bo- og gaveafgiften nedsættes, såfremt lovforslaget vedtages, løbende frem mod 2020 fra 13 % i 2016 til 5 % i 2020².

Finanskrisen var i slutningen af 00'erne og starten af 10'erne med til at lægge en dæmper på antallet af virksomhedshandler og generationsskifter. Da det økonomiske klima i en længere periode har været mere stabilt, er antallet af virksomhedshandler igen på et højt niveau, hvilket har fået mange familieejede virksomheder til at overveje, om tiden er inde til at foretage et generationsskifte. Inden et generationsskifte gennemføres, er der en lang række forhold, der skal tages højde for. I planlægningen af et generationsskifte er det vigtigt at tage højde for alle de udfordringer, som et generationsskifte kan medføre, herunder både finansielle forhold, som likviditet og finansiering, samt personlige forhold for den involverede personkreds, såvel som bløde værdier.

¹ http://www.skm.dk/media/1193705/fakta-og-baggrund_formueskattekurs.pdf

² Jf. Lovforslag om lavere afgifter ved virksomhedsoverdragelser (L 183)

Derudover er der selskabsretlige forhold, som skal overholdes, samt lovgivning indenfor skatte- og afgiftsområdet.

Bankerne er efter finanskrisen stadig forsigtige med udlån, hvilket kan gøre det svært for en potentiel køber at skaffe likviditet til finansieringen af virksomhedsovertagelsen. Det er derfor vigtigt, at der tages højde for dette forhold ved opbygning af de enkelte generationsskiftemodeller samt at tage højde for dette forhold ved sammenligning af forskellige generationsskiftemodeller.

Det er mængden af forhold, der skal tages hensyn til, der gør et generationsskifte kompliceret. En generationsskiftemodel kan virke optimal ved den ene virksomhedsoverdragelse, men er ikke brugbar ved den anden virksomhedsoverdragelse grundet individuelle forhold for de involverede parter. Det er derfor altid en individuel vurdering at finde frem til, hvilken generationsskiftemodel, som er mest optimal og tager højde for både virksomhedens, købers og sælgers forhold og ønsker. Skatte- og afgiftsmæssige forhold kan komme til at spille en afgørende rolle for, hvordan et generationsskifte foretages, da der her kan være store forskelle i betalingen af skat og afgifter afhængig af, hvilken generationsskiftemodel der vælges. Dette påvirker igen finansieringsbehovet. Ændring i primært skattelovgivningen kan komme til at betyde, at en allerede planlagt generationsskiftemodel må ajourføres eller forkastes helt i forhold til en ny generationsskiftemodel.

Alt i alt er et generationsskifte af en virksomhed altid en kompleks transaktion med mange problemstillinger og udfordringer involveret. Det er umuligt at udarbejde en standard generationsskiftemodel, som kan anvendes på alle generationsskifter, hvilket er med til at gøre området komplekst i praksis. Emnet generationsskifte er valgt til denne kandidatafhandling, da emnet altid er aktuelt, ligesom de seneste års politiske ændringer i lovgrundlaget har ændret forudsætningerne for at foretage et generationsskifte.

3. Problemformulering

Denne kandidatafhandling vil tage udgangspunkt i generationsskiftet af den familieejede virksomhed Jørgens Tandhjul A/S. Selskabet ejes af Jørgen, der tillige er direktør i selskabet. Jørgen ønsker at påbegynde et generationsskifte af Jørgens Tandhjul A/S, da han aldersmæssigt er i slutningen af 50'erne, og indenfor en overskuelig årrække ønsker at trappe gradvist ned inden sin pensionering.

Jørgen har to børn, Daniel og Jenny, med sin kone Lis. Begge børn arbejder i selskabet med hvert deres område. Daniel har en ingeniøruddannelse og deltager i udviklingen af selskabets produkter samt i produktionsplanlægningen. Jenny har en økonomisk uddannelse fra CBS og styrer selskabets administration. Jørgen anser sine børn som naturlige aftagere til virksomheden og ønsker at overdrage halvdelen af virksomheden til hver af børnene. Begge børn har givet udtryk for, at de ønsker at overtage virksomheden. Jørgen ønsker et fornuftigt

økonomisk råderum efter pensioneringen. Alle involverede parter er interesseret i, at skatte- og afgiftsbetalingen bliver minimeret.

På baggrund af Jørgens ønsker og de involverede parters behov i øvrigt er følgende hovedproblemstilling valgt.

3.1 Hovedproblemstilling

- Hvordan kan generationsskiftet af Jørgens Tandhjul A/S foretages mest fordelagtigt, så både Jørgen, Daniel og Jenny tilgodeses, samtidigt med at omkostningerne til skatter og afgifter bliver minimeret?

3.2 Underspørgsmål

- Hvilke overvejelser bør familien tage med i sine betragtninger ved planlægningen og udførelsen af generationsskiftet?
- Hvilket lovgrundlag skal der beskatnings- og afgiftsmæssigt tages højde for i forbindelse med et generationsskifte?
- Hvilke muligheder er der for omstruktureringer af selskabet i forbindelse med forberedelsen og udførelsen af generationsskiftet?
- Hvordan kan handelsværdien af aktierne i Jørgens Tandhjul A/S værdiansættes?
- Hvilke generationsskiftemodeller er det muligt at anvende ved generationsskiftet af Jørgens Tandhjul A/S under forudsætning af de involverede parters ønsker og behov?
- Hvilken af generationsskiftemodellerne er samlet set den mest fordelagtige for de involverede parter?

4. Afgrænsning

Denne afhandling vil tage udgangspunkt i generationsskiftet af den familieejede virksomhed Jørgens Tandhjul A/S (JT A/S). Virksomheden vil blive overdraget fra Jørgen til børnene Daniel og Jenny. Afhandlingen er målrettet specifikt på problemstillinger relateret til et generationsskifte fra forældre til børn. Der vil herunder være fokus på problemstillinger, som knytter sig til et generationsskifte, herunder planlægningen af generationsskiftet, værdiansættelse af virksomheden ved overdragelsen samt valg af generationsskiftemodell. Herudover vil der være fokus på generelle indledende overvejelser, inden generationsskiftet igangsættes, omstrukturingsmuligheder i forbindelse med et generationsskifte og beskatningsregler ved et generationsskifte. Det primære fokus vil være på de skattemæssige og økonomiske forhold, som påvirker de involverede parter, herunder overdragelse med skattemæssig succession. Dette omfatter bl.a. skatter, afgifter, kapitalberedskab i virksomheden samt finansiering af generationsskiftet. Afhandlingen afgrænses naturligt fra problemstillinger ved generationsskifte til ægtefælle, uafhængige parter samt medarbejdere. Der afgrænses i øvrigt fra generationsskifte af en personlig ejet virksomhed samt for problemstillinger relateret til personale og moms.

Da JT A/S er 100 % ejet af hovedaktionæren Jørgen, afgrænses der fra generationsskifte af selskaber med to eller flere ejere. Generationsskiftet udarbejdes under forudsætning af, at det foretages i levende live. Reglerne for generationsskifte ved død vil derfor ikke blive gennemgået i denne afhandling, hvilket også gør sig gældende for reglerne vedrørende arv og testamente. Generationsskiftet foretages under forudsætning af, at alle parter er fuldt skattepligtige til Danmark. Det er derfor alene gældende dansk lovgivning, som danner grundlag for afhandlingen. Da der er tale om overdragelse af et aktieselskab, vil der være fokus på beskatningsregler indenfor ABL, FUL, SSEL og LL etc. Andre beskatningsregler ved overdragelse af enkeltaktiver som eksempelvis ejendomme vil ikke blive gennemgået, da disse ikke har direkte tilknytning til opgaveformuleringen.

På baggrund af oplyste forhold og ønsker fra Jørgen, Daniel og Jenny er der udvalgt tre generationsskiftemodeller, som opgaven vil tage udgangspunkt i. Værdiansættelsen af JT A/S vil tage udgangspunkt i JT A/S' tre seneste regnskaber samt forventninger til fremtiden. Værdiansættelsen vil danne grundlag for de konkrete beregninger i generationsskiftemodellerne. Beregningerne vil i øvrigt tage udgangspunkt i afgifts- og skattesatser samt beløbsgrænser for 2017. Der afgrænses fra at anvende satser for 2018 og senere. Modellerne optimeres til at sikre Jørgens fastsatte kapitalbehov samtidigt med, at omkostningerne minimeres for børnene. Følgende tre generationsskiftemodeller er valgt:

- **Model 1:** Jørgen overdrager sine aktier i JT A/S med skattemæssig succession til børnene.
- **Model 2:** Først foretages en skattefri aktieombytning for at danne en holdingstruktur. Målet med modellen er, at Jørgen sælger sine aktier i JT A/S fra sit holdingselskab til børnenes holdingselskaber.
- **Model 3:** Først foretages en aktieombytning for at danne en holdingstruktur. Herefter foretages opdeling af aktierne i kapitalklasser, hvor fremtidige udbytteudlodninger fra JT A/S samt tilbagesalg af aktier til JT A/S finansierer overdragelsen af virksomheden til børnene.

Eventuelle andre generationsskiftemodeller vil som følge heraf kun blive præsenteret overordnet. Disse er ikke vurderet at være mere fordelagtige end de tre ovenstående.

5. Metode

Denne afhandling har to formål:

- at formidle teorien bag et generationsskifte, og
- at demonstrere et generationsskifte i praksis.

Til at demonstrere generationsskiftet i praksis tages der udgangspunkt i virksomheden JT A/S. Virksomheden eksisterer i virkeligheden men er anonymiseret i afhandlingen. Den praktiske demonstration af, hvordan et generationsskifte kan foretages i praksis, tager udgangspunkt i gældende dansk lovgivning. Den juridiske metode anvendes i afhandlingen. Fremgangsmåden er at tage stilling til skatteretlige og juridiske problemstillinger

i afhandlingen. Lovgrundlaget indenfor generationsskifter af familieejede selskaber er stort. Den juridiske metode anvendes derfor til at foretage dels en beskrivelse og dels en analyse af de retskilder, som anvendes ved et generationsskifte i praksis. Ved anvendelse af den juridiske metode søges et problem løst indenfor gældende regler. Der redegøres først for identificerede retskilder og regler, der kan være med til at løse den juridiske problemstilling. Herefter argumenteres for, hvorfor de identificerede love/regler kan anvendes til løsning af problemstillingen. På baggrund af denne argumentation konkluderes på de faktiske omstændigheder. Afhandlingen vil være opbygget på baggrund af denne proces med løbende konklusioner på, hvordan reglerne kan anvendes i generationsskiftet af JT A/S.

Afhandlingen vil starte med en virksomhedspræsentation af JT A/S' historie, aktuelle regnskabstal og fremtidsudsigter m.v. Efter virksomhedspræsentationen vil der blive foretaget en gennemgang af generelle indledende overvejelser, der skal tages stilling til i forbindelse med et generationsskifte. Herunder vil der være en beskrivelse af hensynet til den nuværende ejer, de nye ejere, virksomheden og fremtidsudsigterne for virksomheden. Efter den teoretiske gennemgang af de indledende overvejelser vil generationsskiftet blive planlagt for JT A/S. Dernæst vil gældende relevant lovgivning blive gennemgået, herunder de væsentligste beskatningsregler, der er relevante for de involverede parter i generationsskiftet for JT A/S. I naturlig forlængelse heraf vil muligheder for omstrukturering i forbindelse med et generationsskifte blive gennemgået.

Efterfølgende vil der være en gennemgang af de forskellige værdiansættelsesmuligheder, der kan anvendes ved værdiansættelse af unoterede selskaber. På baggrund af værdiansættelsesmulighederne vil der blive foretaget en værdiansættelse af JT A/S efter 2000-cirkulæret og goodwill-cirkulæret. Værdiansættelsen af handelsværdien af JT A/S vil danne grundlag for beregningerne i de tre valgte generationsskiftemodeller. Disse beregninger vil danne grundlag for den samlede vurdering af, hvilken af de tre generationsskiftemodeller, der er mest fordelagtig at anvende for Jørgen, Daniel og Jenny. Til brug for denne beslutning vil de forskellige modeller blive sammenlignet og analyseret.

5.1 Anvendelse af teori

Afhandlingen bygger på den foreliggende teori om generationsskifte af et familieejt selskab. De primære teorier er opbygget gennem empiri fra andre generationsskifter. Denne empiri er nedskrevet i domme, paragraffer og lærebøger. Kandidatafhandlingen tager derfor udgangspunkt i den foreliggende teori om emnet. Disse teorier er via det praktiske eksempel brugt til at skabe min egen empiri. Det er min vurdering, at jeg på baggrund af mine mange års erfaring som revisor og rådgiver kan foretage korrekte beregninger til generationsskiftemodellerne. Det er i øvrigt min vurdering at generationsskiftemodellerne vil kunne udføres i praksis.

Udarbejdelsen af det praktiske eksempel bygger på en analyse af de indsamlede primære data til afhandlingen. Det er derfor muligt at foretage en operationalisering, hvor fokus er at opnå sammenhængen mellem teoretiske begreber og empiriske variabler, hvorved de indsamlede data i afhandlingen valideres. Operationaliseringen er med til at skabe sammenhængen mellem de indsamlede primære kilder, og den allerede eksisterende teori indenfor generationsskifteemnet. Der er i afhandlingen foruden validiteten af dataene opmærksomhed på, at mængden af data er tilstrækkelig til at udarbejde en præcis og korrekt afhandling i overensstemmelse med gældende lovgivning inden for generationsskifte af et familieejet selskab.

Da ingen generationsskifter er ens, vil denne afhandling være med til at skabe ny teori til generationsskiftelæren. Hver gang et generationsskifte udføres, vil der derfor opstå ny viden.³

5.2 Litteratur og retskilder

Inden påbegyndelse af afhandlingen er der foretaget en grundig og systematisk informations- og litteratursøgning. Informations- og litteratursøgningen er brugt som grundlag for at kunne udarbejde en fyldestgørende besvarelse af problemstillingen. Som søgningsværktøj er blandt andet benyttet materialer fra tidligere fag i CBS Learn, CBS bibliotek og generelle internetsøgninger. Afhandlingen er primært bygget på primære kilder som gældende lovgivning, afgørelser og domme vedrørende generationsskifte. De primære kilder er suppleret af sekundære kilder i form af primært lærebøger og artikler. Hvis en sekundær kilde har henvist til en primær kilde, er den primære kilde altid fundet og anvendt. Det har været en prioritet, at der i afhandlingen er anvendt den seneste lovgivning for at gøre afhandlingen så konkret så mulig.

Kildernes kvalitet og relevans har haft stor opmærksomhed. Tilsvarende har validiteten af kilderne været et fokusområde. Niveaue er for alle kilder vurderet i forhold til, at kilderne skal kunne anvendes til at skrive en kandidatafhandling. For sekundære kilder er der foretaget en vurdering af, hvorvidt forfatterne har et fagligt niveau, som er højt nok til at udtale sig om emnet, forfatterens budskab samt forfatterens forudsætninger for at skrive bogen. Samlet set er det min vurdering, at de anvendte kilder er tilstrækkelige til at besvare den valgte problemstilling i denne kandidatafhandling på et fagligt højt niveau.

³ Andersen, IB (2013) – Den skinbarlige virkelighed, side 65-96

5.3 Målgruppe

Denne kandidatafhandlings primære målgruppe er personer, der er involveret i en generationsskifteproces i et familieejet selskab. Opgavestrukturen er opbygget på en måde, som gør opgaven relevant for både den overdragende part og den overtagende part. Herudover er målgruppen også andre studerende på kandidatniveau og regnskabskyndige personer samt vejleder og censor. Da det er et kompliceret område med et stort lovgrundlag vil det kræve et vist akademisk og teoretisk niveau at forstå alle problemstillingerne og indholdet i afhandlingen.

Det primære formål med afhandlingen er, at målgruppen informeres om processen for, hvordan et generationsskifte kan foretages. Det er i processen nødvendigt at tage højde for det store indledende arbejde med de nødvendige forberedelser og forholdsregler, som er tilknyttet et generationsskifte.

6. Virksomheden JT A/S

JT A/S er et aktieselskab, som er 100 % ejet af Jørgen. Selskabets hovedaktivitet er produktion og salg af tandhjul til industrikunder. Selskabet sælger mange forskellige typer tandhjul, hvoraf en del af dem er tæt på at være unikke på markedet. Selskabets produktion og domicil ligger i hovedstadsområdet.

Jørgen stiftede selskabet i 1990 ved kontant indbetaling af t.kr. 500 til kurs 101. Jørgen har været eneaktionær og direktør i hele selskabets levetid. Selskabskapitalen er opdelt i 500 aktier af nom. 1.000 kr. Der er ingen aktier med særlige rettigheder. Da Jørgen har rundet 58 år, er han begyndt at overveje muligheden for et generationsskifte af virksomheden. Jørgens helbred er i øvrigt ikke, hvad det har været, hvilket også er en medvirkende årsag til ønsket om at påbegynde et generationsskifte. Jørgen har to børn, Daniel og Jenny, som begge er ansat i selskabet med hvert deres område. Begge børn er interesseret i at overtage selskabet, og de er begge indstillet på at overtage selskabet sammen, hvilket falder i Jørgens ånd. Jørgen er af den holdning, at Daniel og Jenny komplementerer hinanden godt i virksomheden med forskellige spidskompetencer.

Rent organisationsmæssigt er selskabet delt op i tre enheder: produktion og produktudvikling, salg samt administration. Jørgen er som direktør inde over alle væsentlige beslutninger, der foretages i selskabet. Jørgen har i mange år været dybt involveret i både produktion og salg. Efter Daniels ingeniøruddannelse er ledelsesopgaverne i produktion og produktudvikling løbende blevet overgivet til ham. Daniel styrer nu alt med produktudvikling og størstedelen af produktionsplanlægningen. Jenny er efter endt økonomisk uddannelse på CBS nu leder af administrationen i selskabet.

Daniel er uddannet ingeniør og er 35 år. Siden færdiggørelsen af ingeniøruddannelsen for ti år siden har han været ansat i virksomheden. Virksomhedens produktudvikling og produktionsplanlægning er løbende blevet forbedret. Daniel er derfor blevet forfremmet til at lede produktudviklingsdelen, hvilket har været med til at aflaste Jørgens arbejdsbyrde.

Jenny startede efter handelsskolen i lære på et revisionskontor. Hun læste sideløbende med arbejdet HD Regnskab, som blev færdiggjort i 2012. Efter endt HD Regnskab skiftede hun til en mindre produktionsvirksomhed som controller. Da JT A/S' mangeårige bogholder gik på pension i 2014, overtog Jenny administrationen af selskabet.

JT A/S har i dag 25 ansatte og en årlig omsætning på ca. mio.kr. 33. Der er gennem årene opsparet en del overskud i virksomheden, hvilket bevirker, at egenkapitalen udgør mio.kr 13 ud af en balancesum på mio.kr 26. Selskabet aflægger årsrapporten efter årsregnskabslovens bestemmelser for regnskabsklasse B.

6.1 Økonomisk status

Resultatopgørelse for årene 2014, 2015 og 2016			
t.kr.	2016	2015	2014
Nettoomsætning	33.428	33.120	33.071
Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer	-9.703	-9.675	-11.347
Andre eksterne omkostninger	-4.085	-4.003	-4.558
Bruttofortjeneste	19.640	19.442	17.166
Personaleomkostninger	-12.853	-12.765	-12.252
Af- og nedskrivninger	-3.867	-3.758	-3.528
Resultat før finansielle poster	2.920	2.919	1.386
Finansielle indtægter	45	52	25
Finansielle omkostninger	-698	-728	-682
Resultat før skat	2.267	2.243	729
Skat af årets resultat	-529	-557	-209
Årets resultat	1.738	1.686	520

Tabel 1: Resultatopgørelse for JT A/S. Kilde: Egen tilvirkning

Selskabet har i de seneste tre regnskabsår succesfuldt øget årets resultat før skat. Både i 2015 og 2016 overstiger årets resultat mio.kr. 1,5. Nettoomsætningen er meget stabil, hvilket skyldes en fast kundebase. Selskabet

investerede i 2014 i nyt produktionsudstyr, hvilket har været medvirkende til en mere effektiv produktion af selskabets produkter. Investeringen betragtes som værende hovedårsagen til det forbedrede resultat i både 2015 og 2016. Selskabet forventer et resultat i 2017 på niveau med det realiserede i 2016.

Balance pr. 31. december 2016			
t.kr.			
Aktiver		Passiver	
Anlægsaktiver		Egenkapital	
Grunde og bygninger	6.515	Aktiekapital	500
Produktionsanlæg og maskiner	7.842	Overført overskud	12.771
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	221	Egenkapital i alt	13.271
Anlægsaktiver i alt	14.578		
		Hensættelser	
Omsætningsaktiver		Hensættelse til udskudt skat	420
		Hensættelser i alt	420
Varebeholdninger		Gældsforpligtelser	
Råvarer og hjælpematerialer	3.170	Langfristede gældsforpligtelser	
Fremstillede varer	2.220	Prioritetsgæld	5.395
Varebeholdninger i alt	5.390	Kreditinstitutter	1.200
		Langfristede gældsforpligtelser i alt	6.595
Tilgodehavender		Kortfristede gældsforpligtelser	
Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	4.822	Kortfristet del af langfristet gæld	486
Andre tilgodehavender	330	Leverandørgæld	3.108
Periodeafgrænsningsposter	185	Selskabsskat	630
Tilgodehavender i alt	5.337	Anden gæld	1.538
		Kortfristede gældsforpligtelser i alt	5.761
Likvide beholdninger	742		
Omsætningsaktiver i alt	11.469	Gældsforpligtelser i alt	12.356
Aktiver i alt	26.047	Passiver i alt	26.047

Tabel 2: Balance for JT A/S. Kilde: Egen tilvirkning

Selskabets balance udviser en egenkapital på t.kr. 13.271 ud af en balancesum på t.kr. 26.047, svarende til en soliditetsgrad på ca. 50 %. Egenkapitalens størrelse skyldes historisk opsparing af selskabets overskud i stedet for udlodning af udbytte. Der har ikke været kapitalforhøjelser i selskabets levetid. Selskabets egenkapital er bundet i dels materielle anlægsaktiver og dels Net Working Capital. Grunde og bygninger består af selskabets bygning til produktion og administration beliggende på samme matrikel. Den offentlige ejendomsvurdering for selskabets ejendom udgør t.kr. 8.500. I forbindelse med fornyelsen af produktionsanlægget i 2014 blev der optaget et nyt prioritetslån i ejendommen, da det finansieringsmæssigt var det billigste alternativ. Lånet har en løbetid på 30 år. Den resterende del af fornyelsen af produktionsanlægget blev finansieret ved et banklån. Grundet selskabets gode resultater i 2015 og 2016 er der foretaget ekstraordinære afdrag, så restgælden pr. 31. december 2016 udgør t.kr. 1.500, hvoraf t.kr. 300 forfalder indenfor 1 år.

Selskabets varebeholdninger består dels af råvarer til produktionen af tandhjul og dels af færdigproducerede tandhjul. Selskabets råmaterialer kan anvendes til flere forskellige typer tandhjul, og selskabets producerede tandhjul vedrører kun varer, som der løbende er ordre på. Selskabet er primært ordreproducerende. Der er derfor ikke vurderet behov for nedskrivninger på varelageret. Varerne måles til kostpris på baggrund af vejede gennemsnitspriser.

Tilgodehavender fra salg af varer består af selskabets tilgodehavender ved debitorer. Selskabet har en fast kundebase på ca. 20 kunder. En stor del kunderne har 45-60 dages kredittid. Selskabets kundekreds er primært større industrivirksomheder, hvor der sjældent er problemer med at modtage betaling af tilgodehavender. Der har derfor ikke været behov for at nedskrive på tilgodehavender i de seneste år, ligesom dette ikke forventes at blive tilfældet fremadrettet. Selskabet har grundet positive pengestrømme oparbejdet en likvid beholdning på t.kr. 742. Selskabets indestående har i året været større, men en større del af indeståendet er anvendt til at nedbringe gæld til kreditinstitutter.

Selskabet har en række faste leverandører af råvarer til produktionen. For langt størstedelen af leverandørerne er der tale om langvarige forretningsforhold. JT A/S opnår som følge af de gode relationer fordelagtige betalingsbetingelser og priser. Anden gæld består primært af skyldige lønrelaterede omkostninger samt skyldig moms. Skyldig selskabsskat svarer til 22 % af den opgjorte skattepligtige indkomst på t.kr. 2.864 i 2016. Samlet set overstiger selskabets omsætningsaktiver selskabets kortfristede gældsforpligtelser med t.kr. 5.708. Dette er en klar indikation på, at selskabet er i stand til at betale sine gældsforpligtelser i takt med, at de forfalder.

6.2 Fremtid og budget

Jørgen har historisk ikke haft fokus på at udarbejde budgetter, da selskabet indtil investeringen i fornyelsen i produktionsanlægget i 2014 havde overskudslikviditet. I forbindelse med fremskaffelsen af finansiering blev der udarbejdet et budget, som efterfølgende er opdateret hvert år. Budgetopfølgning foretages af Jenny kvartalsvist i forbindelse med udarbejdelse af kvartalsrapportering til bestyrelsen. Væsentlige afvigelser årsagsforklares. Der er fortsat stor fokus på omkostningerne, da det har vist sig svært at øge omsætningen. Samlet set vurderer Jørgen, at selskabet har en positiv fremtid i vente, ligesom generationsskiftet ikke forventes at få en væsentlig negativ indflydelse på selskabet i fremtiden. Der forventes et resultat for 2017 på niveau med det i 2016 realiserede.

6.3 Delkonklusion

JT A/S' økonomiske stilling pr. 31. december 2016 viser, at selskabet er velkonsolideret med en god likviditetsgrad og positive resultater. Da både Jenny og Daniel kender virksomheden godt via deres ansættelse i selskabet, vurderes generationsskiftet at give dem et godt udgangspunkt for at overtage virksomheden. Inden planlægningen af generationsskiftet påbegyndes, skal der ses nærmere på de indledende overvejelser, som der skal foretages inden et generationsskifte påbegyndes.

7. Indledende overvejelser ved et generationsskifte⁴

Inden et generationsskifte påbegyndes, skal der tages stilling til en række væsentlige overvejelser. Den væsentligste af disse overvejelser er, hvem virksomheden skal overdrages til. Et generationsskifte indeholder mange af de samme elementer som ved et regulært salg af virksomheden til en tredjepart. Et vellykket generationsskifte bygger på en god forberedelse, herunder at der er foretaget indledende overvejelser. Generationsskiftet kan derfor inddeles i flere faser, hvor der tages højde for de involverede personer og deres individuelle forhold.

Der skal indledningsvist ved et generationsskifte indenfor familiekredsen tages hensyn til virksomheden, den ældre generation (overdragende part) og den yngre generation (overtagne part) m.v. I denne afhandling tages der udgangspunkt i en familieejet virksomhed, der overdrages indenfor familiekredsen. De efterfølgende afsnit er derfor udarbejdet på baggrund af en overdragelse indenfor familien.

⁴ Serup, Michael - Generationsskifte Omstrukturering, side 29-58

7.1 Den ældre generation

Den ældre generation er typisk den eksisterende ejer af virksomheden. Den eksisterende ejer har sædvanligvis drevet virksomheden i mange år og har derfor et stort kendskab til alle aspekter i virksomheden. De væsentligste faktorer, der skal tages højde for ved den ældre generation, er ejerens behov, herunder primært personlige og privatøkonomiske forhold. For virksomhedsejeren har det stor betydning, at virksomheden betragtes som et livsværk, hvorfor virksomhedsejeren har stor interesse i, at virksomheden fortsætter sin drift efter salget/overdragelsen. Tidshorizonten for generationsskiftet har stor betydning i forhold til, hvornår pensionering forventes/planlægges. Dette forhold kan medføre, at generationsskiftet skal opbygges efter, at overdragelsen sker løbende over en årrække. Af privatøkonomiske forhold er det vigtigt at tage højde for, at virksomhedsejeren får dækket sit fremtidige forventede kapitalbehov, så virksomhedsejeren efter pensioneringen fortsat kan have en fornuftig levestandard. Den ældre generation skal også overveje, hvem der skal overtage virksomheden, herunder om virksomheden skal sælges til en ekstern part, forblive i familiens eje eller overdrages til medarbejdere. Denne beslutning vil altid afhænge af de konkrete forhold. Hvis der er familiemedlemmer eller dygtige medarbejdere, der har kompetencer og lyst til at overtage virksomheden, taler dette for at lade virksomheden forblive i familien eller at generationsskifte til medarbejdere.

7.2 Den yngre generation (overtagende part)

Den yngre generation består typisk af den overtagende part, hvilket både kan være virksomhedsejerens børn, medarbejdere eller en tredjepart. Såfremt det er virksomhedsejerens børn, der overtager virksomheden, vil disse have et incitament til at videreføre virksomheden i den overdragne parts ånd. Den yngre generation vil sandsynligvis ikke have likviditet til at købe virksomheden alene med egne midler og vil derfor skulle opnå finansiering fra en långiver. Alternativt kan finansiering fremskaffes ved gave eller lån fra familien. Det vil være vigtigt for den yngre generation at have været involveret i virksomheden inden en overtagelse af virksomheden, for at kunne drive denne videre i samme ånd og for at opnå kendskab til virksomheden. Et stort kendskab til driften af virksomheden skabes over tid. Det vil ofte være en fordel for den overtagende part, at overtagelsen forløber over en periode, da den overdragende part på denne måde fortsat vil være en del af virksomheden i en overgangsperiode. Denne tidsperiode kan bruges til at skabe en flydende overgang af ejerskabet i virksomheden. Det kan omvendt være en ulempe, såfremt den overdragende part står tilbage for fremskridtet, hvilket kan medføre, at virksomheden ikke tilpasser sig fornyelse og ændrede vaner i markedet. Hvis overdragelsen sker til tredjemand, vil denne ikke nødvendigvis have en intention om at drive virksomheden videre i virksomhedsejerens ånd. En tredjemand vil typisk være mere tilbøjelig til at sætte sit eget præg på virksomheden, herunder ændret strategi og fokus m.v.

7.3 Fremtidsudsigter for virksomheden

Det vil i forbindelse med et generationsskifte være vigtigt at se på virksomhedens fremtidige muligheder, herunder hvor i livscyklussen virksomheden befinder sig. Den overtagende part vil især have fokus på, om der kan skabes fremgang i virksomheden, herunder øget vækst. Virksomhedens nuværende og potentielle markeder og produkter er også væsentlige at undersøge nærmere. Er det et døende marked/produkt eller et marked/produkt i vækst? Er det muligt at vende en negativ tendens i virksomheden såsom svigtende resultater eller faldende omsætning, så en virksomhed i fremtiden kan blive mere rentabel? Er virksomhedens produktionsapparat teknologisk forældet eller nedslidt? Skal der indenfor en kortere periode foretages store investeringer i fornyelse/udskiftning af produktionsanlægget? Samlet set afhænger værdiansættelsen af virksomheden af dennes præstationer og forventede præstationer i fremtiden. Værdiansættelsen påvirker direkte det kapitalbehov, som den overtagende part skal bruge ved overtagelsen af virksomheden. Det vil for begge parter være interessant at kigge på, hvordan skatterne og afgifterne minimeres med overdragelsen af virksomheden, da dette igen påvirker kapitalbehovet. Dette problem gør sig især gældende, hvis overdragelsen sker inden for familien.

7.4 Muligheder ved overdragelse

Der er mange forskellige muligheder for at overdrage en virksomhed i forbindelse med et generationsskifte. Mulighederne påvirkes af, hvilken type generationsskifte, der skal foretages, og hvad tidshorisonten er for afslutningen af generationsskiftet. Der kan i forbindelse med et generationsskifte foretages mange forskellige omstruktureringer i virksomheden/koncernen, hvilket igen afhænger af den valgte generationsskiftemodel. Disse omstruktureringer vil i praksis kræve professionel assistance fra advokater og/eller revisorer. Generationsskiftemodellen afhænger af, hvordan og til hvem virksomheden skal overdrages. Både den overtagende part og den overdragende part har ofte fokus på at minimere skatte- og afgiftsbetalingen, hvilket en generationsskiftemodel skal tage højde for. Dog er det vigtigt, at der ikke sker skatteunddragelse. Det vil i visse tilfælde være tilladt at udskyde beskatningen, såfremt en del af overdragelsen sker med succession. Det er vigtigt, at alle overdragelsesmulighederne gennemgås i den indledende fase, for at generationsskiftet kan gennemføres optimalt for alle parter.

8. Planlægning af generationsskiftet i JT A/S

Jørgen ønsker at påbegynde et generationsskifte af JT A/S til sine børn Daniel og Jenny. Det er Jørgens ønske, at børnene skal overtage en lige stor del af JT A/S, da begge børn er involveret i virksomheden. Jørgen ønsker tillige ikke at gøre forskel på børnene. Daniel har været ansat i selskabets produktion og produktudvikling i en længere årrække. Hans primære opgave er produktudvikling og produktionsplanlægning. Daniel er manden på gulvet i produktionshallen, men har ingen interesse i administrationen af selskabet. Jenny har været ansat i de seneste to år i administrationen og styrer alt med økonomi i virksomheden. De to søskende komplementerer derfor hinandens kompetencer godt i virksomheden og opvejer hinandens svagheder. Begge børn er indstillet på at overtage virksomheden sammen, herunder at påtage sig det økonomiske ansvar for virksomheden.

Jørgen har løbende givet Daniel mere ansvar for produktion- og produktudviklingsafdelingen. Ansættelsen af Jenny i administrationen har tillige styrket virksomheden mærkbart på dette område. Jørgen var til at starte med betænkelig over at lade Daniel overtage virksomheden selv, da Daniels interesse for administration og økonomi er meget begrænset. Jørgen var bange for, at Daniel ikke ville kunne løfte den administrative byrde ved at være selvstændig. Jørgen er derfor glad for, at begge børn er indstillet på at overtage virksomheden sammen, hvorved virksomheden kan forblive i familiens eje. Herudover er Jørgen glad for, at han fortsat kan have sin daglige gang i virksomheden indtil sin pensionering. Jørgen, Daniel og Jenny betragter alle JT A/S som en virksomhed med en lys fremtid. Der forventes ikke at skulle foretages væsentlige investeringer i de kommende år som følge af investeringen i produktionsanlægget i 2014.

Jørgen er egentlig tilfreds med en normal levestandard. Hans kone Lis er dog meget opmærksom på, at de har de rigtige mærkevarer derhjemme. Jørgen og Lis har derfor samlet set et relativt højt privatforbrug. Det årlige gennemsnitlige privatforbrug er af Jørgen kalkuleret til at udgøre t.kr. 400 udover Lis' indkomst og pension. Jørgen har en forventning om at gå på pension som 65-årig dog med løbende nedtrapning af timer fra 60-65 år, da kroppen er ved at være slidt. Jørgen forventer at have dette kapitalbehov i 22 år frem efter pensioneringen, samt yderligere t.kr. 100 i de fem år med løbende nedtrapning af arbejdstid. Der tages ikke højde for udviklingen i forbrugerprisindekset ved beregning af det samlede kapitalbehov. Det samlede kapitalbehov er opgjort til t.kr. 11.500, svarende til et årligt kapitalbehov i 22 år med tillæg af yderligere t.kr. 500 til nedtrapning af arbejdstid. Kapitalbehovet skal sikre Jørgen og Lis' fremtidige forbrug og levestandard.

8.1 Jørgen og Lis' privatøkonomi

Jørgen og Lis har primært via opsparingen i JT A/S generet en økonomisk formue, hvoraf en del af denne skal medtages som en del af deres forventede kapitalbehov i fremtiden.

Privatøkonomisk balance for Jørgen og Lis pr. 31. december 2016			
t.kr.			
Aktiver		Passiver	
Anlægsaktiver		Egenkapital	11.886
Privatbolig	2.800		
Sommerhus	1.500	Hensættelser	
Biler	250	Hensættelse til udskudt skat JT A/S	4.935
		Hensættelse til udskudt skat af	
Pensionsopsparing	2.000	pensionsopsparing	1.000
Kapitalandele i JT A/S	13.271	Hensættelser i alt	5.935
Anlægsaktiver i alt	19.821		
		Gældsforpligtelser	
Omsætningsaktiver		Langfristede gældsforpligtelser	
Likvide beholdninger	150	Prioritetsgæld	2.050
Omsætningsaktiver i alt	150	Langfristede gældsforpligtelser i alt	2.050
		Kortfristede gældsforpligtelser	
		Kortfristet del af langfristet gæld	100
		Kortfristede gældsforpligtelser i alt	100
		Gældsforpligtelser i alt	2.150
Aktiver i alt	19.971	Passiver i alt	19.971

Tabel 3: Privatøkonomisk balance for Jørgen og Lis pr. 31. december 2016. Kilde: Egen tilvirkning

Den samlede formue efter afsættelse af udskudt skat er opgjort til t.kr. 11.886. Den udskudte skat af værdien af JT A/S er opgjort som indre værdi på t.kr. 13.271 fratrukket anskaffelsessummen på t.kr. 505, i alt t.kr. 12.766. Denne værdi er reduceret med otte års ejertidsnedslag for perioden 1990 til 1998 til en samlet gevinst på t.kr. 11.745. Heraf er udskudt skat beregnet med 42 % af hele saldoen svarende til en udskudt skatteforpligtelse på t.kr. 4.935. For pensionsopsparingen er afsat en udskudt skat på 50 %.

Jørgen og Lis' formue uden værdien af JT A/S udgør t.kr. 3.550 (11.886 – 13.271 + 4.935).

I forhold til det beregnede kapitalbehov til forbrug på t.kr. 11.500 overstiger det forventede forbrug formuen uden JT A/S med t.kr. 7.950. Herudover ønsker Jørgen for en sikkerheds skyld yderligere t.kr. 500 til eventuelle uforudsete omkostninger. Jørgen skal derfor have et nettoprovenu efter skat og afgifter på t.kr. 8.450 for JT A/S. Beløbet er under forudsætning af, at Jørgen og Lis realiserer deres privatøkonomiske aktiver i løbet af deres pensionisttilværelse til opgjort regnskabsmæssig værdi. Der er i kapitalbehovet taget højde for et eventuelt værdifald på de privatøkonomiske aktiver med reserven på t.kr. 500.

Da både Jenny og Daniel i kraft af deres alder ikke har en stor opsparing, vil de ved overtagelsen af JT A/S blive nødt til at optage eksternt finansiering til betaling af kapitalbehovet. Denne eksterne finansiering kan opnås ved lån eller gave fra Jørgen eller alternativt ved lån fra pengeinstitut.

9. Væsentlige beskatningsregler ved generationsskifte

Et generationsskifte er i berøring med et stort lovgrundlag, som varierer i forhold til den enkelte generationskiftemodel. Da der i den konkrete virksomhed JT A/S er tale om et selskab, hvor aktierne skal overdrages fra far til børn, vil der i de følgende afsnit først være en gennemgang af Selskabsskattelovens (SSEL) og Aktieavancebeskatningslovens (ABL) generelle regler. Herefter vil mulighederne for en overdragelse af aktier med skattemæssig succession blive gennemgået.

9.1 Tvungen national sambeskatning

Selskaber er i Danmark underlagt tvungen national sambeskatning, såfremt et selskab (moderselskab) har bestemmende indflydelse over et andet selskab (datterselskab) jf. SSEL § 31. Opgørelsen, af hvorvidt et selskab er underlagt bestemmende indflydelse, findes på baggrund af stemmerettigheder tilknyttet ejerandelen. Et selskab er underlagt bestemmende indflydelse fra et andet selskab, såfremt et moderselskab ejer over 50 % af stemmerettighederne eller på anden måde har bestemmende indflydelse via en ejerftale eller lignende. Det er et krav iflg. SSEL § 10 stk. 5, at alle selskaber indenfor en sambeskatningskreds har samme indkomstår.

Det øverste moderselskab i en sambeskatningskreds er administrationsselskab overfor SKAT. De enkelte selskabers skattepligtige indkomst indenfor sambeskatningskredsen lægges sammen og indberettes som en samlet sum på administrationsselskabets selvangivelse jf. SEL § 31 stk. 2. Administrationsselskabet har pligt til at afregne sambeskatningskredsens samlede tilsvær overfor SKAT. Det er administrationsselskabet, som står for opkrævningen og omfordelingen af skatten til de enkelte selskaber i sambeskatningskredsen. Fordelen ved at indgå i sambeskatning er, at selskaber med underskud kan modregne dette i andre sambeskattede selskabers positive skattepligtige indkomst, hvormed det samlede tilsvær overfor SKAT reduceres på koncernniveau. Hvis

den samlede skattepligtige indkomst indenfor sambeskatningskredsen er negativ, men et eller flere selskaber har positiv indkomst, skal der ske en forholdsmæssig fordeling af underskuddet fra de enkelte selskaber. Det resterende underskud vil herefter blive fremført og vil kunne modregnes i efterfølgende indkomstårs positive skattepligtige indkomst i sambeskatningskredsen. Eventuelle underskud, der er opstået i et selskab inden indtræden i en sambeskatningskreds, betragtes som et særunderskud, som alene vil kunne anvendes af dette selskab. Ved ind- og udtræden i en sambeskatningskreds, skal der udarbejdes delperioder af den skattepligtige indkomst, hvilket gør, at det alene er den del af den skattepligtige indkomst op til eller indtil ud-/ indtræden i sambeskatningskredsen, som indgår i sambeskatningsindkomsten.

9.2 Generelle regler i ABL

En aktie betegnes som anskaffet eller afstået i det øjeblik, hvor der er indgået en bindende aftale herom jf. ABL § 30 stk. 1. Aktier kan opdeles i to forskellige typer. Aktier, der bliver handlet på et reguleret marked (børsnoteret) og aktier, der ikke bliver handlet på et reguleret marked (unoteret). Ved afståelse af en børsnoteret aktie er det nemt at finde handelsværdien, da der forligger en offentlig tilgængelig børskurs. Modsat vil det ved afståelse af en unoteret aktie være svært at finde den korrekte handelsværdi, hvorfor det vil være nødvendigt at lave en værdiansættelse af aktierne. Dette problem gælder primært ved handel imellem interesseforbundne parter, da der ved salg til tredjemand vil være modstridende interesser med hensyn til prisen.

Beskatning af aktieavance/-tab sker enten efter realisationsprincippet eller lagerprincippet. Fysiske personer skal som hovedregel anvende realisationsprincippet ved beskatning af avance på værdipapirer omfattet af ABL jf. ABL § 23. Ved realisationsprincippet sker beskatning af gevinst/tab først ved afståelsen af værdipapiret ved brug af gennemsnitsmetoden til opgørelse af kostprisen. Juridiske personer skal som hovedregel anvende lagerprincippet ved opgørelsen af aktieavance jf. ABL § 23. På denne måde sker beskatning af gevinst/tab hvert år i forhold til kursen primo/ultimo. Det har ingen betydning, om værdipapiret er afstået eller ej. Dette gælder dog kun for børsnoterede værdipapirer. For unoterede aktier anvendes realisationsprincippet tilsvarende for juridiske personer.

9.3 Beskatning af aktieindkomst for juridiske personer

Et selskab kan efter ABL eje en række forskellige typer aktier, herunder datterselskabsaktier, koncernselskabsaktier, skattefri porteføljeaktier, skattepligtige porteføljeaktier og egne aktier. Skattepligtige porteføljeaktier klassificeres som alle aktier, der ikke er hverken datterselskabsaktier, koncernselskabsaktier, skattefri porteføljeselskabsaktier, næringsaktier eller egne aktier.

Beskatningen ved afståelse af aktier er forskellig afhængig af typen af aktier, som afstås. For skattepligtige porteføljeaktier skal beskatning ske efter lagerprincippet jf. ABL § 9. Ved lagerbeskatning anvendes FIFO-princippet, hvor den først købte aktie betragtes som den først solgte aktie.

Skattefri porteføljeaktier er jf. ABL § 4 C aktier, som ikke er optaget til handel på et reguleret marked, og hvor selskabets ejerandel ikke overstiger 10 %. Avance/tab ved salg af disse aktier er skattefrit for moderselskabet. Udbytter fra disse aktier beskattes med 70 % af bruttoudbyttet i moderselskabet jf. ABL § 8. Selskaber, hvor moderselskabet ejer minimum 10 % af aktierne, klassificeres efter ABL § 4 A som datterselskabsaktier. I selskaber, hvor moderselskabet har bestemmende indflydelse, og som derfor er underlagt sambeskatning, udgør iflg. ABL § 4 B koncernselskabsaktier. Gevinst og tab ved salg af koncernselskabsaktier og datterselskabsaktier skal ikke medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst efter ABL § 8. Dette gælder kun, såfremt der ikke er tale om næring med aktier jf. ABL § 17. I sådanne tilfælde skal gevinst/tab medregnes til moderselskabets skattepligtige indkomst. Ved afståelse af egne aktier skal fortjenesten/tabets ikke medregnes i den skattepligtige indkomst i moderselskabet jf. ABL § 10.

9.4 Beskatning af aktieindkomst for fysiske personer

Gevinst og tab ved afståelse af aktier medregnes for fysiske personer i den skattepligtige indkomst efter ABL § 12. Beskatningsprocenten for aktieindkomst afhænger af størrelsen af aktieindkomsten for året og om, hvorvidt den skattepligtige er gift eller ej. For aktieindkomst under bundgrænsen på kr. 51.700 (2017 sats) sker beskatning til 27 %. Aktieindkomst udover bundgrænsen beskattes med 42 %. For ægtefæller skal bundgrænsen ses samlet for ægtefællerne svarende til kr. 2 x 51.700. I beløbet indgår al aktieindkomst, herunder avance ved afståelse, udbytte, tegningsretter m.v.

Jf. PSL § 4A stk. 1 beskattes avancer på fysiske personers aktier som aktieindkomst. Der er derimod forskel på, hvordan et nettotab behandles. For aktier, der er optaget til handel på et reguleret marked, vil et nettotab alene kunne modregnes i fremtidig gevinst på aktieindkomst efter ABL § 13. Der er derfor tale om et kildetab, der kun kan anvendes ved modregning af fremtidig gevinst på noterede aktier, eller afkast fra noterede aktier. I afkastet indgår udbytter og tegningsretter. For ægtefæller kan en ægtefælles kildetab på noterede aktier anvendes til modregning i ægtefællens positive indkomst på noterede aktier. Ved tab på aktier, der ikke er optaget til handel på et reguleret marked, kan skatteværdien af tabet fradrages i den skattepligtiges sluskat jf. PSL § 8A. Hvis tabet er større end sluskatten, kan dette overføres til ægtefællens sluskat eller anvendes til modregning i sluskatten i efterfølgende indkomstår.

Som følge af lovændringer af beskatning af hovedaktionæraktier i 1993 blev der indført en overgangsregel, som fremgår af ABL § 47 og vedrører ejertidsnedslag. Såfremt en fysisk person, som er hovedaktionær i et selskab, var hovedaktionær før 18. maj 1993, kan overgangsreglerne anvendes. Ved erhvervelse af aktierne efter denne dato er det de almindelige regler for beskatning af aktieindkomst, der gælder. I overgangsreglen er der fastlagt bestemmelser for, hvornår en aktionær er at betegne som en hovedaktionær. En aktionær bliver

betragtet som hovedaktionær, hvis denne indenfor de seneste 5 år havde ejet minimum 25 % af kapitalen i selskabet eller havde haft bestemmende indflydelse i selskabet. I forhold til ABL § 47 gives et ejertidsnedslag på 1 % af den opgjorte fortjeneste for alle de år, hvor hovedaktionæren har ejet kapitalen i selskabet indtil 1998. Ejertidsnedslaget kan dog højst udgøre 25 %.

9.5 Hovedaktionærens mulighed for at anvende kapitalafkastordningen

For at lette finansieringen for fysiske personer ved erhvervelse af uoterede aktier er der ifølge VSL § 22 c indført mulighed for, at aktionærer kan anvende kapitalafkastordningen. Kapitalafkastordningen giver mulighed for at omfordele en del af indkomsten fra personlig indkomst til kapitalindkomst. Da kapitalindkomst beskattes lavere, opnås samlet set en besparelse på årsopgørelsen på slutskatten. Der opnås jf. VSL § 22 c, stk. 1 ikke et fradrag i AM-bidragsgrundlaget. Der kan omfordeles et beløb svarende til et beregnet kapitalafkast fra personlig indkomst til kapitalindkomst. Ordningen kan maksimalt anvendes i ti år.

For at kapitalafkastordningen kan anvendes, skal tre betingelser være opfyldt. Den nye aktionær skal være fuldt skattepligtig til Danmark efter KSL § 1. Aktionæren skal enten eje mere end 50 % af stemmerettighederne eller mere end 25 % af kapitalen i selskabet. Den kontantomregnede købesum for aktierne skal minimum udgøre t.kr. 670,9 (2017-sats). Kapitalafkastordningen kan i øvrigt ikke anvendes, såfremt selskabets hovedaktivitet består af udlejning af fast ejendom eller passiv investering i likvider, værdipapirer eller lignende. Det er desuden et krav, at aktierne ikke er omfattet af ABL § 19. Hvis aktierne er anskaffet ved foretagelse af skattefri virksomhedsomdanning fra en personlig ejet virksomhed til et selskab, kan kapitalafkastordningen for hovedaktionærer ikke anvendes.

9.6 Overdragelse af aktier med succession

Ved foretagelse af et generationsskifte af en virksomhed, vil den overdragende part skulle beskattes af afståelsen af sine aktiver. Beskatningen kan dog undgås, såfremt den modtagende part træder i den overdragende parts skattemæssige stilling for aktiverne. Dette kaldes overdragelse med skattemæssig succession. Herved undgår den overdragende part at skulle beskattes af avancen for aktiverne, da den modtagende part træder i den overdragende parts sted rent skattemæssigt. Den modtagende part vil skattemæssigt blive set som havende anskaffet eksempelvis aktier fra det tidspunkt, hvor den overdragende part oprindeligt har anskaffet dem og til den oprindelige anskaffelsessum. Der er alene tale om skatteudskydelse, da skatten af kapitalgevinsten vil skulle betales, når den modtagende part igen afstår aktiverne. Den modtagende part overtager derfor den overdragende parts skatteforpligtelse på de overtagne aktiver.

Det er en forudsætning for, at den modtagende part kan overtage aktier med succession, at denne er omfattet af den successionsberettigede personkreds, som er angivet af ABL § 34 stk. 1. Denne personkreds omfatter egne børn og børnebørn, søskende samt søskendes børn og børnebørn. Desuden er adoptivbørn og stedbørn omfattet, ligesom en samlever er omfattet, hvis samleveren lever op til betingelserne i BAL § 22 stk. 1. Udover den successionsberettigede personkreds er der en række betingelser, som skal være opfyldt, før overdragelse kan ske med succession. Iflg. ABL § 34 skal overdragelsen af aktierne ske i levende live. Herudover skal den modtagende part være skattepligtig til Danmark efter KSL § 1. Selskabets hovedaktiviteter må ikke bestå af primært udlejning af fast ejendom eller besiddelse af værdipapirer og kontanter eller lignende. Der må ved overdragelsen ikke konstateres tab, ligesom en overdragelse som minimum skal udgøre 1 % af selskabskapitalen. Aktierne og investeringsforeningsbeviserne m.v. må ikke være udstedt af et investeringsselskab omfattet af ABL § 19.

Der kan på trods af, at medarbejdere ikke indgår i den successionsberettigede personkreds, ske overdragelse med succession til medarbejdere jf. ABL § 35. Da der er foretaget afgrænsning herfor, vil der ikke ske en gennemgang af disse regler i denne afhandling.

Der er i ABL § 35 A givet en mulighed for at tilbageoverdrage aktier med succession til den oprindelige ejer, såfremt en række betingelser er opfyldt. Overdragelsen fra den nye ejer til den tidligere ejer skal ske inden der er gået fem år fra den første overdragelse, ligesom den oprindelige overdragelse skal være sket med succession, hvor den nye ejer er trådt i den tidligere ejers skattemæssige stilling. Denne bestemmelse er indført for, at eksempelvis et barn kan tilbagelevere overtagne aktier til en forælder. Dette vil typisk være relevant, hvis barnet efter overdragelsen af aktierne bliver ramt af sygdom, og derfor ikke har mulighed for at drive virksomheden som først forudsat.

En yderligere betingelse for overdragelse af aktier med succession er, at SKAT får meddelelse herom. Dette skal ske senest i forbindelse med overdragerens indgivelse af selvangivelse jf. ABL § 34 stk. 4 og KSL § 33 C stk. 7. Hvis SKAT ikke får oplysning om overdragelsen med succession indenfor fristen anses afståelsen af aktierne for at være skattepligtig. Overdrageren skal derfor beskattes af kapitalgevinsten på det tidspunkt, overdragelsen er foretaget. Modtageren vil blive anset for at have anskaffet aktierne på tidspunktet for overdragelsen til handelsværdien pr. overdragelsesdagen.

9.7 Pengetanksreglen

Selskaber, som primært har hovedaktivitet indenfor udlejning af fast ejendom, besiddelse af værdipapirer og likvider m.v., betragtes skattemæssigt som værende pengetanke. Disse kan jf. ABL § 34 stk. 1 nr. 3 ikke overdrages med skattemæssig succession. Et sådant selskab betragtes som at have en passiv kapitalanbringelse. Til at bedømme om, hvorvidt et selskab skal betragtes som en pengetank, er der indlagt nogle objektive kriterier i ABL § 34 stk. 6. Herudover er der to vejledende kriterier for at vurdere, om et selskab er en pengetank, indtægtskriteriet og aktivkriteriet. Hvis minimum 50 % af indtægterne set som et gennemsnit over de tre seneste regnskabsår hidrører fra de nævnte aktiver, betragtes selskabet som værende en pengetank. Et selskab anses også som værende en pengetank, hvis minimum 50 % af aktiverne vedrører sådanne aktiver. I praksis vil et pengetanksselskab typisk være et selskab med formue men uden driftsaktivitet. Dette kan eksempelvis være et tidligere holdingselskab, hvor datterselskabsaktierne er solgt. Et almindeligt holdingselskab, hvis eneste indtægter vedrører fra udlodninger fra et datterselskab, som så anvendes til passiv investering, vil umiddelbart også kunne betragtes som en pengetank. Dog er der en konsolideringsregel 9 ABL § 34 stk. 6, der siger, at koncernselskaber ikke tæller med som passiv pengeanbringelse. I stedet medtages en procentdel af datterselskabets aktiver og indtægter svarende til ejerandelen ved opgørelse af både indtægtskravet og aktivkravet.⁵

9.8 Gaveafgift

Ved overdragelse af aktier med succession skal der berigtiges et vederlag svarende til handelsværdien med fradrag for enten en passivpost eller en latent skatteforpligtelse. Vederlaget kan berigtiges ved gave, betaling af vederlag eller en kombination heraf. Vederlaget kan enten betales kontant og/eller ved oprettelse af et gælds-brev. Der vil ved overdragelse til en interesseforbunden part ofte være involveret et gaveelement for at lette finansieringen og dermed kapitalbehovet for erhververen.

Da erhververen træder i overdragerens skattemæssige sted, vil erhververen overtage en latent skatteforpligtelse. Ifølge SKM 2008.876 LSR (Tfs 2008. 1429) skal der tages højde for den latente skatteforpligtelse i forbindelse med fastsættelsen af det gaveafgiftspligtige beløb. Der er ifølge den juridiske vejledning ingen klar skattemæssig definition på en gave. Dog skal en ydelse altid behandles som en gave, når der sker en hel eller delvis vederlagsfri formuefordel. Dette betyder som udgangspunkt, at eksempelvis overdragelser af aktiver under handelsværdien vil skulle betragtes som værende en gave skatteretligt. Som udgangspunkt er gaver omfattet af Statsskatteloven (SL) § 4, hvorfor der skal ske beskatning som personlig indkomst efter PSL § 3. Dog skal der ikke betales AM-bidrag af en gave. Visse gaver er ikke skattepligtige efter SL § 4, men er i stedet afgiftspligtige efter Boafgiftsloven (BAL). Personkredsen der er omfattet af BAL § 22 er følgende:

⁵ Jf. afsnit C.B.2.13.1 i Den Juridiske Vejledning

- Børn, stedbørn og deres børn
- Efterlevende ægtefælle til børn og stedbørn
- Forældre
- Personer som har haft fælles bopæl med gaved giver i de seneste to år før modtagelsen af gaven, samt personer, der tidligere har haft fælles bopæl med gaved giver i de sidste to år før modtagelsen af gaven, når den fælles bopæl kun er ophørt på grund af institutionsanbringelse, herunder i en ældrebolig
- Plejebørn, der har haft bopæl hos gaved giver i en sammenhængende periode på mindst fem år, når opholdet er begyndt, inden plejebarnet fyldte 15 år, og højst en af plejebarnets forældre har haft bopæl hos gaved giver sammen med plejebarnet
- Stedforældre og bedsteforældre

Personer omfattet af BAL § 22 kan i hvert kalenderår modtage en afgiftsfri gave på op til t.kr. 62,9 (2017 sats). For svigerbørn er grænsen for afgiftsfrie gaver pr. kalenderår dog kun t.kr. 22 (2017 sats). Det bemærkes, at satserne gælder for hver person, hvilket betyder, at eksempelvis et ægtepar hver kan give deres barn en afgiftsfri gave på t.kr. 62,9 i et kalenderår. Søskende er ikke omfattet af gaveafgiftskredsen, hvorfor gaver imellem søskende vil være skattepligtige, og vil skulle beskattes som personlig indkomst.

Såfremt en gave i et kalenderår overstiger bundgrænsen, skal der betales gaveafgift på 15 % i 2017. Hvis gaven vedrører overdragelsen af en erhvervsvirksomhed med succession, udgør gaveafgiften forventeligt 13 % i 2017. For gaver til bedsteforældre og stedforældre udgør afgiftssatsen 36,25 %. Gaver givet mellem ægtefæller er afgiftsfritaget. Der er for gaved giver ikke fradrag for gaven i den skattepligtige indkomst ifølge SL § 6 stk. 2. Gaveafgiftspligten indtræder på tidspunktet for modtagelsen af gaven. Gaveafgift skal indberettes af gaved modtager og gaved giver senest den 1. maj i det efterfølgende år jf. BAL § 26. Gaveafgiften skal også være betalt på dette tidspunkt.

Der i BAL § 25 indsat en bestemmelse, som gør, at gaved giver og gaved modtager frit kan vælge, hvem der skal betale gaveafgiften. Dette betyder, at gaved giver kan betale gaveafgiften uden, at dette bliver betragtet som en ny gave. Der er derfor oplagt at lade gaved giver betale gaveafgiften i forbindelse med et generationsskifte, såfremt det kontante gaveprovenu efter afgift skal være et fast beløb. Gaved modtager vil spare afgiften, ligesom den effektive afgiftsprocent samlet set vil blive lavere. Alternativt vil gaved giver skulle give en større gave samlet set, da gaved modtager vil skulle betale gaveafgift af gaveafgiften i forhold til, hvis gaved modtager betalte afgiften.

Som et alternativ til at give en gave, kan der i stedet ydes et rentefrit lån i familien. Der er ingen begrænsning for, hvor stor en hovedstol lånet må have. Et sådant lån skal dog stadig overholde en række betingelser. Det mest optimale er at indgå aftale om et anfordringslån, hvor der oprettes et gældsbevis, som underskrives af begge parter. Da der ikke er krav om tinglysning af et anfordringsgældsbevis, vil der ikke skulle betales afgifter i forbindelse med etableringen af lånet. Der er hverken krav om forrentning eller afdrag på et anfordringslån, hvorfor afdraget årligt kan være den skattefrie gave, som kan gives til personkredsen i BAL § 22. Det er dog et krav ved indgåelsen af gældsbeviset, at formålet med gældsbeviset ikke er at nedbringe gælden med den afgiftsfrie gave hvert år.

9.9 Passivpost ved gaveoverdragelse

Der er ifølge KSL § 33 D mulighed for at beregne en passivpost ved overdragelse af en gave. Passivposten giver fradrag i den gaveafgiftspligtige værdi, og nedsætter derfor gaveafgiften. Passivposten skal ses som en kompensation for, at modtager af gaven overtager en latent skatteforpligtelse. Det er en betingelse for, at der kan beregnes en passivpost, at en del af overdragelsen sker ved gave. Det er derfor ikke muligt at beregne en passivpost, hvis hele overdragelsen sker ved kontant vederlag. Jf. afgørelse Tfs 2001 174 LSR, kan passivposten indregnes helt, selvom kun en del af vederlaget berigtiges ved gave. Passivposten beregnes ud fra grundlaget af den laveste skattepligtige fortjeneste, som ville være realiseret på overtagelsestidspunktet, hvis der var sket et salg jf. KSL § 33 D stk. 2. Passivposten beregnes med 22 %, såfremt overdragelsen omfatter aktier. Såfremt overdragelsen sker uden et gaveelement, kan der i stedet tages fradrag for en latent skatteforpligtelse.

9.10 Nedslag for den latente skatteforpligtelse

I stedet for et nedslag for passivposten i den gaveafgiftspligtige værdi, kan der tages nedslag i den gaveafgiftspligtige værdi for den latente skatteforpligtelse. Dette foregår ved, at handelsværdien af det aktiv, som overdrages, nedsættes med den latente skatteforpligtelse, som modtageren overtager ved overdragelse med skattemæssig succession. Dette nedslag er primært brugt i tilfælde, hvor der ikke kan opnås nedslag for passivposten efter KSL § 33 D, da hele overdragelsen erlægges af modtageren uden modtagelse af gave. Historisk har SKAT anset handelsværdien af den latente skatteforpligtelse som en afgiftspligtig gave. Landsskatteretten slog i SKM.2008.876 LSR fast, at handelsværdien af aktivet kunne nedsættes med den latente skatteforpligtelse, der overtages ved skattemæssig succession uden, at dette var en afgiftspligtig gave. Efter denne afgørelse var der tvivl om, hvorvidt der både kunne tages fradrag i handelsværdien for den latente skatteforpligtelse og for passivposten efter KSL § 33 D. SKAT udsendte derfor et styresignal i SKM2011.406.LSR af den 15. juni 2011. Formålet med styresignalet var at præcisere, at der kun kunne tages fradrag for enten den latente skatteforpligtelse efter KSL § 33 C eller passivposten efter KSL § 33 D. Der kan dog frit vælges imellem disse to, hvis der er et gaveelement inkluderet. Det er derfor en fordel at beregne størrelsen af begge nedslag, da man selv har mulighed for at vælge den bestemmelse, der giver det største nedslag.

Konkret skal den latente skatteforpligtelse fastsættes efter kriterierne i SKM.2008.876 LSR. Overdragelsessummen skal derfor afspejle handelsværdien for aktierne i en fri handel. Handelsværdien for den latente skatteforpligtelse må alt andet lige antages at være under kurs 100 (pari), da der i sagens natur er usikkerhed relateret til størrelsen af den latente skatteforpligtelse som følge af primær usikkerhed om, hvornår den latente skatteforpligtelse bliver realiseret.

9.11 Delkonklusion

Der skal i forbindelse med et generationsskifte tages højde for en række beskatningsregler. Såfremt der foretages omstrukturering, hvor der oprettes et nyt selskab, som får bestemmende indflydelse over JT A/S, vil dette selskab skulle sambeskattes med JT A/S. Ved overdragelse af et familieejt selskab, vil der være tale om overdragelse af aktier, der ikke er optaget til handel på et reguleret marked. Beskatningen vil for overdrageren ske i det indkomstår, hvor aktierne overdrages. Beskatning af aktieindkomst sker til 42 % af alt, der ligger ud over bundgrænsen på t.kr. 51,7 for enlige, og det dobbelte beløb for ægtefæller, hvilket er aktuelt for Jørgen og Lis. Jørgen har mulighed for at få et ejertidsnedslag i den opgjorte avance på 8 % ved afståelsen af aktierne i JT A/S, da han opfylder betingelserne for ejertidsnedslag.

En del eller hele beskatningen kan udskydes, hvis Jørgen overdrager nogle af sine aktier med skattemæssig succession, hvor modtageren træder i Jørgens skattemæssige sted. Dette kræver, at selskabet lever op til en række krav, hvilket dog ikke vurderes at være et problem for JT A/S. Alle de involverede parter i generationsskiftet for JT A/S er fuldt skattepligtige til Danmark. Da overdragelsen sker imellem far og børn, lever parterne op til personkravene i ABL § 34 stk. 1, hvorfor overdragelsen kan ske med skattemæssig succession. JT A/S er i øvrigt ikke omfattet af pengetanksreglen, og det forventes ikke, at Jørgen realiserer et tab på JT A/S i forbindelse med overdragelsen. Alt i alt har Jørgen mulighed for at overdrage sine aktier i JT A/S med skattemæssig succession til Daniel og Jenny.

I forbindelse med generationsskiftet af JT A/S vil der jf. hovedproblemstillingen være fokus på at gøre overdragelsen til Daniel og Jenny så omkostningsminimal som muligt. Jørgen skal ved overdragelsen have dækket sit og Lis' fremtidige kapitalbehov. En del af købesummen i forbindelse med overdragelsen af JT A/S vil sandsynligvis blive berigtiget ved en gave fra Jørgen til Daniel og Jenny, hvor der skal svares gaveafgift. Gaveafgiften ved overdragelse af en erhvervsvirksomhed udgør forventeligt i 2017 13 %, som det er aftalt, at Jørgen betaler. Handelsværdien af JT A/S kan nedsættes med enten passivposten efter KSL § 33 D eller den latente skatteforpligtelse, Daniel og Jenny overtager efter KSL § 33 C, hvilket reducerer størrelsen af den gaveafgift, der skal betales. Jørgen og Lis kan hver give begge børn en skattefri gave på t.kr. 62,9. Samlet set

giver successionsmulighederne, og muligheden for at overdrage ved afgivelse af gave, mulighed for at optimere et generationsskifte skatte- og afgiftsmæssigt. Ovenstående beskatningsregler er gennemgået, da disse har betydning for generationsskiftet i senere afsnit i afhandlingen.

10. Muligheder for omstruktureringer i forbindelse med et generationsskifte

I forbindelse med et generationsskifte foretages der ofte omstruktureringer af selskabet/koncernen. De fleste af de følgende afsnit vil blive anvendt i en eller flere af generationsskiftemodellerne i senere afsnit. Afsnittet om tilførsel af aktiver er medtaget, da denne omstrukturering ville kunne bruges i andre generationsskiftemodeller. Det vil altid være individuelt fra generationsskifte til generationsskifte, hvilke omstruktureringer, der vil blive foretaget.

10.1 Aktieombytning

En af de mest anvendte omstruktureringsmuligheder i forbindelse med et generationsskifte er aktieombytning. Formålet med at foretage en aktieombytning er, at der etableres en koncernstruktur med et driftsselskab (datter) og et holdingselskab (moder). Formålet med at etablere denne selskabsstruktur er, at holdingselskabet kan fungere som pengetank for driftsselskabet. Når driftsselskabet generer overskud og likviditet, kan dette udloddes skattefrit til holdingselskabet efter SSEL § 13 stk. 1 nr. 2. Holdingselskabet vil tillige kunne afstå kapitalandelene i datterselskabet skattefrit. Beskatning af hovedaktionæren vil først ske på det tidspunkt, hvor denne trækker pengene ud fra holdingselskabet via udbytte eller afståelse af kapitalandelene i holdingselskabet. Rent retligt er midlerne i holdingselskabet også sikret fra tredjemand i forhold til forfølgelse ved eventuel konkurs i datterselskabet.

Rent generationsskiftemæssigt vil en udlodning fra datterselskabet til moderselskabet slanke balancesummen og derigennem reducere handelsværdien af et datterselskab. Det vil derfor blive billigere at overdrage datterselskabet til den næste generation, hvilket vil lette finansieringsbehovet for den yngre generation. Derudover er det også en fordel, at skattebetalingen ved salget af datterselskabet udskydes.

Det er både muligt at foretage en skattefri og en skattepligtig aktieombytning. I forbindelse med et generationsskifte benyttes oftest en skattefri aktieombytning. Dette skyldes ønsket om at udskyde beskatningen ved afståelse af aktierne i selskabet. En aktieombytning er underlagt en række krav i ABL § 36, som vil blive gennemgået i de følgende afsnit.

10.2 Betingelser for skattefri aktieombytning

En skattefri aktieombytningens primære formål er at udskyde beskattningen på ombytningstidspunktet. Det første krav, der skal være opfyldt før, der kan foretages en skattefri aktieombytning er, at selskabsformen enten skal være et A/S eller et ApS ifølge ABL § 36 stk. 1. Herudover skal det erhvervende selskab opnå bestemmende indflydelse i det erhvervede selskab efter ABL § 36 stk. 2. Senest indenfor seks måneder efter første ombytningsdag, skal den skattefri aktieombytning være gennemført og vederlaget være betalt. Såfremt fristen ikke overholdes, vil aktieombytningen blive gjort skattepligtig. Det er dog muligt at ansøge SKAT om en forlængelse af fristen.

En skattefri aktieombytning kan foretages med eller uden tilladelse fra SKAT. Ved en skattefri aktieombytning med tilladelse fra SKAT skal der sendes en ansøgning til SKAT. I ansøgningen skal der gives en forretningsmæssig begrundelse, som baserer sig på reelle forhold for, hvorfor aktieombytningen skal foretages skattefrit. En omstrukturering af koncernen vil kvalificeres som en forretningsmæssig begrundelse. En ansøgning, der indeholder elementer af skatteunddragelse, vil blive afvist. Hvis SKAT godkender ansøgningen, vil aktieombytningen kunne foretages skattefrit. Et afslag på en tilladelse vil kunne indbringes for Landsskatteretten senest tre måneder efter afslaget jf. Jf. skatteforvaltningslovens § 35 a, stk. 3. Såfremt der opnås tilladelse fra SKAT, er tilladelsen gældende i tre år fra datoen for tilladelsen. Hvis der sker væsentlige ændringer i vilkårene, som lå til grund for ansøgningen indenfor en treårig periode, skal SKAT have meddelelse herom indenfor tre måneder.

Ifølge ABL § 36 stk. 6 kan en skattefri aktieombytning foretages uden tilladelse fra SKAT. Der vil i sagens natur ikke være et krav om at indsende en ansøgning om den skattefri aktieombytning til SKAT. Den skattefri aktieombytning skal derfor ikke begrundes med forretningsmæssige hensyn. De generelle betingelser ved en skattefri aktieombytning skal dog stadig overholdes. Hvis en skattefri aktieombytning uden tilladelse fra SKAT foretages, vil der opstå et holdingkrav. Dette holdingkrav indebærer, at aktierne i datterselskabet ikke må sælges fra det erhvervende selskab indenfor en periode på tre år. Holdingkravet blev i sin tid indsat for at undgå omgåelse af ABL iflg. Den Juridiske Vejledning. Hvis det erhvervende selskab alligevel afstår kapitalandelene i datterselskabet inden for den treårige periode, vil aktieombytningen blive gjort skattepligtig. SKAT skal jf. ABL § 36 stk. 7 have meddelelse om den skattefri aktieombytning uden tilladelse senest på tidspunktet for indlevering af selvangivelsen for indkomståret, hvori aktieombytningen er foretaget.

10.3 Spaltning

Lovgrundlaget for spaltning findes i FUL § 15 a og FUL § 15 b. Ved gennemførelse af en spaltning opdeles et eksisterende selskabs aktiviteter i flere separate selskaber. Der kan enten foretages en grenspaltning eller en ophørsspaltning. Kapitalejeren i det spaltede selskab kan modtage nye kapitalandele i de(t) modtagende selskaber, et kontant vederlag eller en kombination heraf. Ved en ophørsspaltning overføres hele virksomhedens aktiviteter, aktiver og forpligtelser til et eller flere nye selskaber. Det indskydende selskab ophører herefter med at eksistere. Der er ikke krav om angivelse af specifikke grunde til at foretage en spaltning. Spaltningen må dog ikke være foretaget med skatteunddragelse som formål. Ophørsspaltning bruges ofte generationsskiftemæssigt til at opdele et eksisterende holdingselskab med flere ejere til separate holdingselskaber med hver en ejer. Ved grenspaltning udspaltes en eller flere separate virksomhedsaktiviteter fra den indskydende virksomhed til nye selskaber. Det indskydende selskab fortsætter med at eksistere efter spaltningen. Der er krav om, at de udspaltede grene af virksomheden kan fungere og drives som selvstændige enheder uden støtte fra det indskydende selskab. Grenspaltning er primært brugt i selskaber med forskellige aktiviteter, som kan drives uafhængigt af hinanden. Grenspaltning kan også anvendes, hvis et aktiv ikke skal indgå i en eventuel overdragelse.

En spaltning kan enten foretages skattepligtigt eller skattefrit. En skattefri spaltning kan både foretages med eller uden tilladelse fra SKAT. Ved en skattepligtig spaltning bliver det indskydende selskab beskattet af afståelsen. Det modtagende selskab betragtes som om, at det har overtaget aktiverne og forpligtelserne til handelsværdien på tidspunktet for modtagelsen. Ved en skattefri spaltning træder de modtagende selskaber i det indskydende selskabs skatteretlige stilling ved skattemæssig succession. De modtagende selskaber overtager derfor de oprindelige anskaffelsessummer og tidspunkter for de overtagne aktiver og forpligtelser fra det indskydende selskab.

Kapitalejeren i det spaltede selskab vil modtage aktier i det modtagende selskab med skattemæssig succession. Kapitalejeren vil derfor ikke skulle beskattes af en eventuel aktieavance, hvis vederlæggelsen kun sker i nye kapitalandele. De nye kapitalandele bliver skattemæssigt anset for anskaffet på det oprindelige anskaffelsestidspunkt til den oprindelige anskaffelsessum. Såfremt kapitalejeren modtager en kontant udligningssum fra spaltningen, vil der skulle opgøres og betales skat af aktieavancen.

10.4 Tilbagesalg til udstedende selskab

Et tilbagesalg til udstedende selskab er, når et selskab tilbagekøber sine egen kapitalandele (egne aktier). Et tilbagesalg til udstedende selskab forekommer ofte i forbindelse med et generationsskifte, eller når en eksisterende aktionær ønsker at udtræde af ejerkredsen af et selskab. Det er et krav for at kunne tilbagesælge kapitalandele til det udstedende selskab, at der minimum er to ejere, hvoraf den ene ønsker at udtræde. Den store fordel ved denne manøvre er, at selskabet selv finansierer vederlaget til den udtrædende ejer. Det er desuden af midler, der er lavt beskattet. Der kan ikke anvendes skattemæssig succession ved tilbagesalg til det udstedende selskab, hvorfor den udtrædende aktionær vil blive beskattet af avancen. Et tilbagesalg til udstedende selskab kræver, at selskabet har frie reserver svarende til købsprisen for kapitalandelene. Egne kapitalandele skal registreres i selskabets ejerbog og i ejerregisteret.

Kapitalejerens provenu bliver jf. LL § 16 A og B betragtet som et udbytte, som i teorien beskattes uden fradrag for oprindelig anskaffelsessum. Det er dog muligt efter LL § 16 B stk. 2 at foretage afståelsesbeskatning af aktierne, hvorved beskatningen bliver omfattet af ABL. Hvis det er et selskab, der ejer de kapitalandele, der sælges til det udstedende selskab, vil beskatning stadig ske som udbytte efter LL § 16 B stk. 1. Tilbagesalget vil fortsat være skattefrit, så længe det sælgende selskab ejede en ejerandel på minimum 10 % (koncernselskabsaktier). Hvis ejerandelen udgør under 10 % (skattefrie porteføljeaktier) af kapitalen og stemmerettighederne, vil udbyttet blive beskattet med 70 %.

10.5 Tilførsel af aktiver

Reglerne for tilførsel af aktiver findes i FUL § 15 c. og FUL § 15 d. Tilførsel af aktiver er iflg. FUL § 15 c. en transaktion, hvor et selskab enten tilfører den samlede virksomhed eller en del af virksomheden til et andet selskab. Det overdragende selskab vil alene modtage aktier i det modtagende selskab som vederlag for transaktionen, som både kan ske til et eksisterende selskab eller til et nystiftet selskab. En tilførsel af aktiver vil som udgangspunkt være omfattet af afståelsesbeskatning for det indskydende selskab medmindre, at det modtagende selskab succederer i det indskydende selskabs skattemæssige værdier af de modtagne aktiver. Dette vil medføre, at det modtagende selskab træder i det indskydendes skattemæssige sted for de overtagne aktiver. Herved overtager det modtagende selskab alle aktiver og forpligtelser til oprindelig anskaffelsessum og oprindeligt anskaffelsestidspunkt.

Selskabsretligt vil en tilførsel af aktiver blive set som en kapitalforhøjelse ved tilførsel til et eksisterende selskab efter SEL § 160, eller som et apportindskud ved et nystiftet selskab efter SEL § 35. Samlet set minder en tilførsel af aktiver på mange måder om en aktieombytning, da der i begge tilfælde tilføres aktiver for at danne et holdingselskab. Fordelen i forhold til en aktieombytning er, at det er muligt at lade aktiver blive i det indskydende selskab. Dette kunne eksempelvis være en ejendom. En skattefri tilførsel af aktiver kan både ske med og uden tilladelse fra SKAT.

Såfremt der søges tilladelse fra SKAT til en skattefri tilførsel af aktiver, er der en række krav, der skal være opfyldt. Begge de involverede selskaber skal være indenfor begrebet ”selskab i medlemsstat i fusionsdirektivets artikel 3”. Det er primært aktie- og anpartsselskaber i Danmark, som er omfattet heraf. Det er ifølge FUL § 15 C stk. 2 kun muligt at foretage en skattefri tilførsel af aktiver for en samlet gren af den eksisterende virksomhed. Den tilførte gren skal kunne fungere særskilt i et nyt selskab. Kravene til SKATs tilladelse er stort set identiske med kravene ved en skattefri aktieombytning. Der skal angives en forretningsmæssig begrundelse, ligesom formålet med omstruktureringen ikke må være skatteunddragelse.

Der er ved en skattefri tilførsel af aktiver uden tilladelse fra SKAT ingen krav om en forretningsmæssig begrundelse for transaktionen. Til gengæld må det indskydende selskab ikke afstå de modtagne aktier indenfor en treårig periode fra dagen for tilførslen af aktiver. Kravet svarer til det treårige holdingkrav ved en skattefri aktieombytning uden tilladelse fra SKAT. Såfremt aktierne afstås indenfor den treårige periode, vil tilførslen af aktiver blive gjort skattepligtig. En tilførsel af aktiver vil kunne anvendes i stedet for en aktieombytning til at skabe en holdingstruktur. Dette kan gøres ved at tilføre den samlede virksomhed til et nystiftet selskab. SKAT skal jf. FUL § 15 c. stk. 11 have meddelelse om den skattefri tilførsel af aktiver uden tilladelse senest på tidspunktet for indlevering af selvangivelsen for indkomståret, hvori aktieombytningen er foregået.

10.6 Delkonklusion

Der kan anvendes mange forskellige omstruktureringer i forbindelse med et generationsskifte. Disse anvendes til at tilpasse koncernstrukturen og eventuelt ejerkredsen. Flere af de gennemgåede omstrukturingsmetoder kan anvendes til at optimere beskatningen i forbindelse med et generationsskifte, da både skattefri aktieombytning, skattefri tilførsel af aktiver, skattefri spaltning og tilbagesalg til udstedende selskab kan udskyde beskatningen. Fordelen ved at udskyde beskatning er primært fastholdelse af likviditet. Størstedelen af de gennemgåede omstrukturingsmetoder vil blive anvendt i en eller flere af generationsskiftemodellerne for JT A/S.

11. Værdiansættelse

Før et generationsskifte kan gennemføres, skal der foretages en værdiansættelse af virksomheden til handelsværdi iflg. BAL § 27, stk. 1 og SL § 4 stk. 1, litra c. Værdiansættelsen af et selskab skal ske efter armslængdeprincippet, hvilket i praksis svarer til, at handelsværdien fastsættes imellem to uafhængige parter med modsatrettede interesser. Handelsværdien ved uafhængige parter findes ved, at køber og sælger bliver enige om en fair værdi for virksomheden. Køber har interesse i at betale en så lav købesum som muligt, hvorimod sælger ønsker en så høj salgssum som muligt. Prisen og dermed handelsværdien vil derfor være påvirket af modsatrettede interesser. Prisen, som de uafhængige parter når frem til, svarer derfor til handelsværdien af virksomheden.

Værdiansættelsen af virksomheden skal foretages på tidspunktet for generationsskiftet. Værdiansættelse efter armslængdeprincippet vil derfor ikke være noget problem, hvis virksomheden skal overdrages til en tredje mand. Derimod vil det være svært at værdiansætte et selskab til handelsværdi ved en overdragelse til en interesseforbunden part, da der vil være interessefælleskab imellem de involverede parter. Der kan være interesse i at værdiansætte handelsværdien for lavt for at opnå en besparelse på skatter og afgifter. Der er fra SKATs side særlig fokus på overdragelser imellem interesseforbundne parter, hvorfor SKAT efter LL § 2, stk. 4 har mulighed for at foretage korrektioner til fastsatte værdier i disse tilfælde.

SKAT har for at hjælpe interesseforbundne parter med at værdiansætte unoterede aktier udsendt retningslinjer, som bygger på 1982-cirkulæret, 2000-cirkulæret og 2009-vejledningen. 1982-cirkulæret kan dog ikke anvendes til værdiansættelse af unoterede aktier efter 5. februar 2015, da den daværende SRSF regering afskaffede punkt 17 og 18 i 1982-cirkulæret i SKM2015.96.SKAT. Ophævelsen af formueskattekursen gør, at denne ikke kan anvendes til værdiansættelse af unoterede aktier ved overdragelse inden for familiekredsen. Den primære årsag til ophævelsen af formueskattekursen var, at regeringen mente, at der var et skattehul, der gjorde det for gunstigt at overdrage selskaber inden for familiekredsen. Dette gav sig til udtryk i, at en værdiansættelse efter 1982-cirkulæret oftest var lavere end en værdiansættelse efter 2000-cirkulæret. Fremadrettet skal enten 2000-cirkulæret inkl. goodwill-cirkulæret eller 2009-vejledningen anvendes ved værdiansættelse af handelsværdien af unoterede aktier ved overdragelser inden for familiekredsen. Det er muligt at søge SKAT om et bindende svar om, hvorvidt værdiansættelsen er i overensstemmelse med handelsværdien. Hvis SKAT har givet et bindende svar på handelsværdien, kan SKAT ikke efterfølgende foretage korrektion af handelsværdien.

2009-vejledningen anvendes også ved værdiansættelse på koncerninterne transaktioner omfattet af LL § 2, og ved værdiansættelse mellem uafhængige parter uden modsatrettede interesser. I 2009-vejledningens afsnit 1.1 er der en definition af uafhængige parter, hvilket gør mange forskellige transaktionstyper omfattet af vejledningen. Der er ingen klar regel for, hvornår henholdsvis 2000-cirkulæret eller 2009-vejledningen skal anvendes. Dog er det anført, at 2000-cirkulæret kun kan anvendes, når der er et stabilt afkast og en stabil vækst i virksomheden, ligesom der i tillæg ikke må skabes usædvanligt store immaterielle aktiver. Alt i alt vurderes 2000-cirkulæret som det mest anvendelige til værdiansættelsen af JT A/S, da selskabet lever op til alle forudsætningerne for anvendelse af dette.

11.1 Værdiansættelse efter 2000-cirkulæret

Handelsværdien af JT A/S findes ved anvendelse af 2000-cirkulæret. 2000-cirkulæret finder anvendelse på unoterede aktier, når der både er et stabilt afkast og en stabil vækst i virksomheden, ligesom der ikke generes usædvanligt store immaterielle anlægsaktiver ved brug af cirkulæret. I henhold til 2000-cirkulæret skelnes der imellem børsnoterede værdipapirer og unoterede værdipapirer. Børsnoterede værdipapirer værdiansættes til børskursen på overdragelsesdagen. For unoterede værdipapirer, hvor handelsværdien ikke kendes, foretages værdiansættelsen efter hjælpereglen i 2000-cirkulærets pkt. 2, hvor værdiansættelsen tager udgangspunkt i selskabets seneste årsregnskab. Handelsværdien kendes typisk ikke, hvis aktierne aldrig har været omsat. Der kan tillige være andre omstændigheder, der gør, at dette grundlag ikke er egnet som et skøn over handelsværdien.

Selskabets regnskabsmæssige indre værdi korrigeres for tillæg af goodwill og en række øvrige forhold. Korrektionerne, der skal foretages, kan skematisk opstilles på følgende måde:

Aktiver og forpligtelser, som korrigeres	Korrigeret værdi
Fast ejendom	Fast ejendom medtages til offentlig vurdering med tillæg af væsentlige forbedringer, der endnu ikke er medtaget i ejendomsvurderingen.
Associerede selskaber	Værdien af kapitalandele i unoterede associerede selskaber værdiansættes efter hjælpereglen i 2000-cirkulæret.
Goodwill og andre immaterielle aktiver	Værdiansættes efter goodwill-cirkulæret.
Udskudt skat	Medtages/korrigeres i forhold til ovenstående korrektioner.
Andre forhold	Eventuel bogført værdi af egne aktier skal ikke indgå i beregningen af den indre værdi.

Tabel 4: Skematisk oversigt over hjælpereglen i 2000-cirkulæret, Kilde: Egen tilvirkning

Ovenstående korrektioner skal kun foretages, hvis det hjælper til at give et mere retvisende billede af selskabets handelsværdi, da hjælpereglen kan fraviges for enkeltpunkter eller i sin helhed jf. 2000-cirkulærets pkt. 3. Goodwill-cirkulæret vil blive gennemgået i næste afsnit inkl. opgørelse af goodwill for JT A/S.

11.2 Goodwill-cirkulæret

Goodwill og andre immaterielle aktiver skal jf. 2000-cirkulæret værdiansættes efter goodwill-cirkulæret. Goodwill skal ved handel mellem interesseforbundne parter værdiansættes efter et skøn over handelsværdien i forhold til de konkret foreliggende omstændigheder iflg. goodwill-cirkulærets pkt. 1. For de brancher, hvor der er kutyme for værdiansættelse af goodwill imellem uafhængige parter, kan denne kutyme også anvendes til værdiansættelse ved overdragelse mellem interesseforbundne parter. Af disse brancher er bl.a. læger og tandlæger omfattet. Hvis der ikke er branchekutyme, hvilket er tilfældet med JT A/S, kan den vejledende beregningsmodel i punkt 3 i goodwill-cirkulæret anvendes. Det er vigtigt at tage stilling til om, hvorvidt den vejledende beregningsmodel giver en korrekt værdiansættelse af goodwill. Der skal her tages højde for, om en eventuel tredjemand ville være villig til at betale den beregnede goodwill eller i andet fald mere eller mindre.

Beregningsmodellen tager udgangspunkt i virksomhedens efter årsregnskabslovens regler opgjorte resultat før skat for de tre seneste regnskabsår. Såfremt virksomheden ikke har udarbejdet årsregnskaber efter årsregnskabslovens regler, kan virksomhedens skattepligtige indkomst for de tre seneste indkomstår anvendes i stedet. Da JT A/S har udarbejdet årsregnskaber efter årsregnskabslovens regler, vil korrektioner til værdiansættelse efter virksomhedens skattepligtige indkomst ikke blive gennemgået. Reguleringer til virksomhedens regnskabsmæssige resultatet foretages efter reglerne i goodwill-cirkulærets pkt. 3.2, der skematisk kan oplistes på følgende måde:

	Korrektion
Udgangspunkt	Regnskabsmæssigt resultat før skat
-	Ikke udgiftsført løn/vederlag til medarbejdende ægtefælle
-	Finansielle indtægter
+	Finansielle udgifter
-	Ekstraordinære poster efter årsregnskabsloven
+	Afskrivninger på tilkøbt goodwill

Tabel 5: Korrektioner til regnskabsmæssigt resultat efter goodwill-cirkulæret, Kilde: Egen tilvirkning

På baggrund af de korrigerede resultater for de seneste tre regnskabsår beregnes en vægtet gennemsnitsindtjening. Seneste regnskabsår vægter med tre dele, andet regnskabsår vægter med to dele, og sidste regnskabsår vægter med en del. Herefter foretages korrektion for en udviklingstendens i forhold til udviklingen fra ældste regnskabsår til det seneste regnskabsår. Der tages her højde for, om virksomheden er i fremdrift eller i tilbagegang. Før der kan tages højde for udviklingstendensen kræves en/et konstant stigning/fald over den treårige periode. Udviklingstendensen tillægges den gennemsnitlige indtjening med 50 % jf. goodwill-cirkulærets pkt. 3.4. Efter evt. tillæg for udviklingstendensen skal der ved værdiansættelsen af goodwill tages højde for driftsherreløn. Dette skal dog alene gøres, hvis virksomheden ikke drives i selskabsform, hvorfor dette punkt ikke er relevant for JT A/S.

Efter driftsherrelønnen skal der fratrækkes en forrentning af virksomhedens aktiver efter goodwill-cirkulærets pkt. 3.6. Forrentningen beregnes ud fra alle virksomhedens aktiver med undtagelse af goodwill og driftsfremmede aktiver som obligationer m.m. Forrentningen sker med gældende kapitalafkastsats for året med tillæg af 3 %. Den senest offentliggjorte kapitalafkastsats er for 2016 og udgør 1 %, hvorfor den samlede forrentning udgør 4 %.

Det vejede gennemsnitlige regnskabsmæssige resultat med ovenstående gennemgåede korrektioner skal herefter kapitaliseres. Kapitaliseringsfaktoren udtrykker forholdet mellem det forventede årlige afkast i form af en forrentningsprocent, og den forventede levetid af goodwill. Forrentningen er fastsat i goodwill-cirkulæret til 8 % + kapitalafkastsatsen, i alt 9 % i 2017 på baggrund af kapitalafkastsatsen for 2016. Kapitaliseringsfaktoren beregnes på følgende måde:

$$\sum_{t=1}^n \frac{\left(1 - \frac{t-1}{n}\right) + \left(\frac{n-t}{n}\right)}{2} x(1+r)^{-t}$$

Figur 1: Formel til beregning af kapitaliseringsfaktor

Den forventede levetid for goodwill er præget af en subjektiv vurdering i form af den forventede levetid for goodwill. Kapitaliseringsfaktoren kan eksempelvis beregnes til 1,85 ved en forventet levetid (n) på fem år og en rente på 9 %:

$$\sum_{t=1}^5 \frac{\left(1 - \frac{t-1}{5}\right) + \left(\frac{5-t}{5}\right)}{2} x(1+0,09)^{-t} = 1,85$$

Ved at ændre den forventede levetid til syv år, vil kapitaliseringsfaktoren udgøre 2,76 i stedet. Levetiden skal bl.a. vurderes i forhold til kompleksiteten og typen af virksomhedens produkter, hvor unikke produkter må antages at have en længere levetid end standardiserede produkter. Såfremt virksomheden har et anerkendt varemærke, vil dette alt andet lige have en positiv effekt på levetiden af goodwill. Modsat har det en negativ effekt, hvis en ny virksomhed relativt hurtigt kan opbygge samme mængde goodwill, hvilket eksempelvis vil gøre sig gældende for håndværksvirksomheder. Herudover vil det også være begivenheder, der kan have betydning for goodwillberegningen, og som vil kunne medføre korrektioner i forhold til den beregnede goodwill. Et eksempel kunne være, at en eller flere nøglemedarbejdere ikke følger med (negativ effekt) ved virksomhedsoverdragelsen. Et andet eksempel kunne være, at der efter regnskabsårets udløb er indgået væsentlige nye kontrakter med nye kunder eller lignende.

11.3 Beregning af goodwill for JT A/S efter goodwill-cirkulæret

Kapitaliseringsfaktoren er påvirket af den forventede levetid for goodwill. Virksomhedens produkter udgør forskellige typer tandhjul i høj kvalitet. En andel af tandhjulene er unikke og sælges til en række faste industrikunder, som er afhængige af JT A/S. En mindre andel af tandhjulene er standardiserede produkter, som selskabet producerer for at være totalleverandør af tandhjul til deres faste kunder. På baggrund af regnskabs-tallene angivet i tabel 1 er goodwill beregnet for JT A/S.

Beregning af goodwill for JT A/S			
t.kr.	2014	2015	2016
Årets resultat før skat	729	2.243	2.267
Finansielle indtægter	-25	-52	-45
Finansielle udgifter	682	728	698
Ekstraordinære poster	0	0	0
	1.386	2.919	2.920
Vægtning	1	2	3
Vægtet resultat	1.386	5.838	8.760
Gennemsnitligt resultat			2.664
Udviklingstendens 50 % af t.kr. 1.534 (2.920 – 1.386)			767
Forrentning af aktiver:			
Aktiver i alt pr. 31. december 2016	26.047		
Likvide beholdninger	-742		
	25.305		
Forretning, 4 % af 25.305			-1.012
Til kapitalisering			2.419
Goodwill ved kapitaliseringsfaktor 3,08 ⁶			7.450

Tabel 6: Beregning af goodwill for JT A/S efter Goodwill-cirkulæret Kilde: Egen tilvirkning

I goodwillberegningen er der en konstant udviklingstendens, hvorfor der er tillagt 50 % af udviklingen fra 2014 til 2016 svarende til t.kr. 767. Der er samlet anvendt en kapitaliseringsfaktor på 3,08, hvilket svarer til en forventet levetid på goodwill på otte år med en forrentning på 9 %. Levetiden på otte år er samlet set vurderet som det bedste skøn over levetiden for goodwill i JT A/S. Der er ved vurderingen af levetiden taget højde for, at selskabet primært sælger unikke produkter, hvilket er med til at forlænge levetiden. Samtidigt har selskabet en fast kundebase, der er tilstrækkelig stor til, at selskabet ikke er afhængig af enkeltkunder. Det vil i øvrigt kræve kapital at starte en lignende virksomhed op, ligesom de fleste af kunderne historisk har været meget

⁶ Jf. afsnit C.C.6.4.1.2 i Den Juridiske Vejledning

loyale. Til gengæld er de fremtidige vækstmuligheder begrænsede, da markedet for tandhjul ikke vokser mere end med inflationen, hvilket trækker ned i den forventede levetid. Den beregnede goodwill er opgjort til t.kr 7.450, hvilket samlet set er vurderet passende i forhold til selskabets resultater og aktiviteter og forventede udvikling.

JT A/S vil, for at sikre, at SKAT ikke efterfølgende ændrer værdiansættelsen af goodwill, kunne ansøge om et bindende svar hos SKAT. Det anbefales at gøre dette for at undgå eventuelle komplikationer ved generationsskiftet, som følge af en ændret værdiansættelse fra SKAT. Da goodwill nu er opgjort, kan handelsværdien efter 2000-cirkulæret fastsættes for JT A/S.

11.4 Beregning af handelsværdien for JT A/S efter 2000-cirkulæret

Beregning af handelsværdien for JT A/S efter 2000-cirkulæret tager udgangspunkt i selskabets regnskabsmæssige egenkapital, som er opgjort i tabel 2 til t.kr. 13.271. Ejendomsværdien skal korrigeres fra bogført værdi til offentlig vurdering. Goodwill skal tillægges, og der skal afsættes udskudt skat af disse korrektioner. Handelsværdien er i efterfølgende tabel beregnet:

Handelsværdi af JT A/S	
t.kr.	
Egenkapital jf. tabel 2	13.271
Tilbageførsel af bogført værdi af grunde og bygninger	-6.515
Offentlig ejendomsvurdering tillægges	8.500
Udskudt skat af forskel 22 %	-437
Goodwill efter goodwill-cirkulæret	7.450
Udskudt skat af goodwill, 22 %	-1.639
Handelsværdi for JT A/S pr. 31. december 2016	20.630

Tabel 7: Beregning af handelsværdien for JT A/S efter 2000-cirkulæret, Kilde: Egen tilvirkning

Med de foretagne korrektioner er handelsværdien af JT A/S opgjort til t.kr. 20.630. Den bogførte værdi af ejendomme på t.kr. 6.515 er erstattet med den offentlige vurdering på t.kr. 8.500, hvoraf udskudt skat er afsat med 22 % af forskellen svarende til t.kr. 437. Den beregnede goodwill efter 2000-cirkulæret på t.kr. 7.450 er tillagt med nedslag for den udskudte skat med 22 % svarende til t.kr. 1.639. Samlet set vurderes værdiansættelsen på t.kr. 20.630 at svare til markedsværdien. Der foretages derfor ikke ændringer til værdiansættelsen efter hjælpereglen i 2000-cirkulæret.

11.5 Delkonklusion

I de foregående afsnit er regelsættet for værdiansættelse af unoterede aktier gennemgået. Der har primært været fokus på 2000-cirkulæret med tilhørende goodwill-cirkulære, da 1982-cirkulæret ikke længere kan anvendes grundet ophævelsen af formueskattekursen den 5. februar 2015. Handelsværdien for JT A/S er samlet opgjort til t.kr. 20.630 inkl. goodwill, som er opgjort til t.kr. 7.450 efter goodwill-cirkulæret. Den opgjorte handelsværdi vil blive benyttet senere i afhandlingen til at udføre de tre generationsskiftmodeller for JT A/S i praksis.

12. Generationsskifte af JT A/S

Der kan anvendes mange forskellige generationsskiftmodeller med forskellige omstruktureringer ved et generationsskifte. Den mest optimale generationsskiftemodel for JT A/S skal både tage højde for Jørgens, Daniels og Jennys behov og ønsker. Hovedproblemstillingen i denne afhandling omhandler, hvordan overdragelsen af JT A/S fra Jørgen til Daniel og Jenny kan ske mest fordelagtigt, så skatter og afgifter minimeres. Jørgen skal have dækket sit kapitalbehov, der er opgjort til t.kr. 8.450, hvilket alle generationsskiftemodellerne skal tage højde for. Den i lovforslaget gradvise nedsættelse af gaveafgiften ved overdragelse af en familieejet virksomhed, kan komme til at betyde, at det kan være en fordel at vente med at gennemføre generationsskiftet for at minimere gaveafgiften. Der kan dog nå at blive vedtaget mange ændringer inden 2020, hvor gaveafgiften ved overdragelse af erhvervsvirksomheder ifølge lovforslaget er nedsat til 5 %.⁷ Fremtidige lovændringer vil kunne betyde, at en eventuel fordel ved at udskyde et generationsskifte vil kunne gå tabt eller blive større. Den gradvise nedsættelse af gaveafgiften taler alt andet lige for at vente med at gennemføre generationsskifte, hvilket også vil kunne lade sig gøre med Jørgens nuværende alder på 58 år. Da værdiansættelsen er foretaget på baggrund af offentliggjorte regnskabstal pr. 31. december 2016 forudsættes det, at generationsskiftet foretages i 2017. Dette gør, at eventuelle løsningsforslag i fremtiden ikke vil indgå i generationsskiftemodellen. Der vil ved en udskydelse af generationsskiftet skulle foretages en ny værdiansættelse af JT A/S.

⁷ Jf. Lovforslag om lavere afgifter ved virksomhedsoverdragelser (L 183)

De valgte generationsskiftemodeller vil alene tage udgangspunkt i den nuværende kapital pr. 31. december 2016 i JT A/S. Der tages derfor ikke højde for fremtidig indtjening. Der er for sammenlignelighedens skyld anvendt samme kriterier i alle modellerne. Kriterierne bygger på, at Jørgen skal opnå sit fastsatte kapitalbehov på t.kr. 8.450 efter betaling af gaveafgift og skatter. Beregningen af Jørgens samlede kapitalbehov tager udgangspunkt i det fastsatte nettoprovenu fratrukket en anslået skattebetaling.

Beregning af Jørgens kapitalbehov ved udlodning fra selskab	
t.kr.	
Kontant provenu	13.526
Skattepligtig gevinst	-351
Fortjeneste før ejertidsnedslag	13.175
Ejertidsnedslag 8 %	-1.054
Skattepligtig gevinst	12.121
Beskatning af aktieindkomst 27 % af t.kr. 103	28
Beskatning af aktieindkomst 42 % af overskydende beløb	5.048
Total beskatning af aktieindkomst	5.076
Provenu efter skat	8.450

Tabel 8: Beregning af anslået kapitalbehov ved udlodning fra selskab, Kilde: Egen tilvirkning

Det fremgår af tabel 8, at Jørgens kapitalbehov i model 2 og 3 udgør t.kr. 13.526. Kapitalbehovet er beregnet ud fra en anslået tilbageværende anskaffelsessum på aktierne på t.kr. 351 efter overdragelse af en andel af JT A/S med succession til Daniel og Jenny. Som det fremgår, har Jørgen grundet sin lange ejertid et ejertidsnedslag på 8 % i den skattepligtige gevinst ved afståelse af aktierne i JT A/S. Kapitalbehovet er beregnet på baggrund af, at Jørgen udlodder hele beløbet i et skatteår. Den samlede beregnede skat ved udlodning udgør t.kr. 5.076. Efter skat får Jørgen dækket sit og Lis' kapitalbehov til fremtiden, da proventuet efter skat udgør t.kr. 8.450.

12.1 Anvendte forudsætninger i generationsskiftemodellerne

Det er i alle generationsskiftemodellerne aftalt mellem de involverede parter, at Jørgen betaler gaveafgiften for at minimere afgiftsbetalingen. Generationsskiftet foretages i 2017 med de regler og satser der er gældende i dette år. Daniel og Jenny har hver opsparet t.kr. 200, som de begge er villige til at anvende i forbindelse med generationsskiftet. Daniel og Jenny finansierer resten af generationsskiftet med optagelse af lån. Banken har indledende indikeret vilje til at stille finansiering til rådighed, hvorfor det i alle modellerne antages, at der opnås tilstrækkeligt med likviditet til at finansiere generationsskiftet. Banken har oplyst, at finansieringen kan ske som et annuitetslån med en fast rente på 4,5 % og en årlig termin. Lånet tilbagebetales over en syvårig

periode. Disse forudsætninger anvendes i alle generationsskiftemodellerne til finansieringsdelen. Der er i modellerne ikke taget højde for eventuelle låneomkostninger i forbindelse med lånoptagelsen. Der er tillige ikke taget højde for rådgivningsomkostninger i forbindelse med generationsskiftet.

Der anvendes kurs 70 ved opgørelsen af udskudt skat. Kursen er fastsat med udgangspunkt i, at Daniel og Jenny ønsker at bibeholde ejerskabet af JT A/S i en lang årrække. Den lange tidshorisont medvirker til usikkerhed for størrelsen af den udskudte skatteforpligtelse, hvilket tyder på en lavere kurs. Modsat forventes det, at der foretages væsentlige udlodninger i de kommende år til finansiering af generationsskiftet, hvilket betyder, at en andel af den udskudte skat kommer til beskatning indenfor en kortere årrække. Dette forhold påvirker kursen i opadgående retning. Samlet set vurderes kurs 70 at være på et passende niveau henset til forudsætningerne. Det forudsættes i modellerne, at JT A/S' kapitalgrundlag efter udbytte er tilstrækkeligt ud fra selskabets størrelse og forudsætninger.

De anvendte forudsætninger i generationsskiftemodellerne kan oplistes på følgende måde:

- Kapitalgrundlaget i JT A/S er tilstrækkeligt efter udlodning af udbytte.
- Den udskudte skatteforpligtelse fastsættes til kurs 70.
- Der opnås tilstrækkelig ekstern finansiering til gennemførelse af generationsskiftet.
- Lån optages som syvårige annuitetslån med en fast rente på 4,5 % og en årlig ydelse.
- Jørgen betaler gaveafgiften.
- Daniels og Jennys private opsparinger på t.kr. 200 hve, anvendes til at finansiere en del af generationsskiftet.
- Der tages ikke højde for låneomkostninger og rådgiveromkostninger.
- Daniel og Jenny overtager hver 50 % af aktierne i JT A/S.
- Handelsværdien af JT A/S er uændret i hele generationsskifteperioden.
- Jørgens kapitalbehov er i alle modellerne fastlagt til t.kr. 8.450 efter skatter og afgifter.
- Der budgetteres ikke med afkast af Jørgens opnåede kapitalbehov.

12.2 De valgte generationsskiftemodeller for JT A/S

Der er samlet valgt tre generationsskiftemodeller, som har til formål at opfylde Jørgen, Daniel og Jennys ønsker og behov i forbindelse med generationsskiftet. De tre generationsskiftemodeller har stor variation i tidshorisont, kompleksitet og fremgangsmåde. Dette er et bevidst valg for at give Jørgen, Daniel og Jenny forskellige muligheder for valg af generationsskiftemodel, herunder sammenligningsgrundlag imellem de forskellige modeller. De har derfor mulighed for at sammenligne konsekvenserne af de forskellige modeller,

herunder omkostningsniveau, finansieringsbehov og tidshorizont. Nedenfor vil de tre generationsskiftemodeller kort blive gennemgået.

Generationsskiftemodel 1 omfatter en overdragelse af Jørgens aktier i JT A/S til Daniel og Jenny med skattemæssig succession. Skatten af avancen på den tidligere ejers aktier udskydes til senere grundet overdragelse med succession. Generationsskiftet kan foretages med det samme, og har derfor en kort tidshorizont.

Generationsskiftemodel 2 omfatter skabelsen af en holdingstruktur. Der foretages en skattefri aktieombytning, hvorved aktierne i datterselskabet overdrages til et nystiftet holdingselskab. Derefter foretages en overdragelse af en del af anparterne i det nye holdingselskab med succession til Daniel og Jenny. Det nyoprettede holdingselskab ophørsspaltes herefter til tre nye holdingselskaber, så alle de involverede parter får et personligt ejet holdingselskab. Generationsskiftet afsluttes ved salg af de resterende aktier i JT A/S fra Jørgens nye holdingselskab til børnenes nye holdingselskaber.

Generationsskiftemodel 3 er en udvidelse af model 2. I denne model opdeles kapitalen i klasser, hvor den ene klasse tilføres en forlodsudbytteret. Den primære forskel på model 2 er, at i denne model er det selskabet JT A/S, der kommer til at finansiere generationsskiftet. Modellen omfatter det samme som i model 2 med tillæg af forlodsudbytteret og tilbagesalg til udstedende selskab.

13. Model 1: Overdragelse med succession

I denne model overdrager Jørgen hele aktiekapitalen i JT A/S til Daniel og Jenny med skattemæssig succession. Vederlaget for overdragelsen erlægges ved delvis gave fra Jørgen og Lis til børnene og delvis ved, at Daniel og Jenny optager lån til betaling af kapitalbehovet. Jenny og Daniel kommer herefter til at eje 50 % af kapitalen i JT A/S hver. Da der ikke foretages omstrukturering af selskabet/koncernen i denne model, kan generationsskiftet foretages med en kort tidshorizont.

13.1 Beregninger i forbindelse med generationsskiftemodellen

Både Jørgen, Daniel og Jenny opfylder kravene til personkredsen i BAL § 22. Der kan derfor foretages overdragelse med succession, såfremt øvrige krav overholdes. Der skal minimum overdrages 1 % af kapitalen for at anvende succession. I dette tilfælde overdrages 50 % til både Jenny og Daniel, hvorfor dette krav er opfyldt. Overdragelse med succession må ikke ske med tab, hvilket ikke vurderes at være et problem ved overdragelsen af aktierne i JT A/S. Da JT A/S ikke er omfattet af pengetanksreglen, vurderes alle kriterierne for at overdrage med skattemæssig succession for værende overholdt. Værdiansættelsen af JT A/S sker i overensstemmelse med den beregnede handelsværdi efter 2000-cirkulæret. Handlen berigtiges på følgende måde:

Berigtigelse af handelsværdien af JT A/S			
t.kr.	Daniel	Jenny	Samlet
Handelsværdi af JT A/S	10.315	10.315	20.630
Som berigtiges på følgende måde			
Kontant betaling	200	200	400
Lånefinansiering	4.400	4.400	8.800
Gave	5.715	5.715	11.430
	<u>10.315</u>	<u>10.315</u>	<u>20.630</u>

Tabel 9: Berigtigelse af handelsværdien, Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af ovenstående tabel 9, betaler Daniel og Jenny hver deres opsparing på t.kr. 200 kontant. Herudover optager de hver lån for t.kr. 4.400. Den resterende andel af handelsværdien berigtiges med en gave fra Jørgen og Lis til hver af dem med t.kr. 5.715. Jørgen får samlet t.kr. 9.200, hvilket skal dækkes det fremtidige kapitalbehov med tillæg af den gaveafgift, der skal betales på t.kr. 750. Netto får Jørgen t.kr. 8.450 svarende til det beregnede kapitalbehov. Gaveafgiften er beregnet på følgende måde:

Beregning af gaveafgift			
t.kr.	Daniel	Jenny	Samlet
Handelsværdi af JT A/S	10.315	10.315	20.630
Betalt kontant	-200	-200	-400
Betalt via lånefinansiering	-4.400	-4.400	-8.800
Nedslag for udskudt skat jf. tabel 11	-2.711	-2.711	-5.422
Gaveafgiftsgrundlag inden bundfradrag	<u>3.004</u>	<u>3.004</u>	<u>6.008</u>
Bundfradrag 2 x 63	-126	-126	-252
Gaveafgiftsgrundlag	<u>2.878</u>	<u>2.878</u>	<u>5.756</u>
Gaveafgift ved 13 %	<u>375</u>	<u>375</u>	<u>750</u>

Tabel 10: Beregning af gaveafgift model 1, Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af ovenstående tabel, skal der samlet gives en gave til hver af børnene med t.kr. 3.004. Heraf fragår bundfradrag for gave fra både Jørgen og Lis til begge børn. Den samlede gaveafgift i 2017 på 13 % bliver t.kr. 750. Det fremgår af ovenstående tabel, at der er taget nedslag for den udskudte skatteforpligtelse i stedet for passivposten. Jørgen, Daniel og Jenny har valgt at anvende nedslaget for den udskudte skatteforpligtelse, da denne giver et højere nedslag end passivposten og dermed en lavere gaveafgift. Begge poster er beregnet i nedenstående tabel.

Beregning af passivpost og udskudt skatteforpligtelse			
t.kr.			
	Daniel	Jenny	Samlet
Kontant anskaffelsessum	-253	-253	-505
Kontant salgssum	10.315	10.315	20.630
Fortjeneste før ejertidsnedslag	10.063	10.063	20.126
Ejertidsnedslag 8 %	-805	-805	-1.610
Skattepligtig gevinst	9.258	9.258	18.516
Passivpost 22 %	2.037	2.037	4.074
Udskudt skatteforpligtelse			
Skattepligtig gevinst	9.258	9.258	18.516
Beskatning af aktieindkomst 27 % af t.kr. 103	28	28	56
Beskatning af aktieindkomst 42 % af overskydende beløb	3.845	3.845	7.690
Total beskatning af aktieindkomst	3.873	3.873	7.746
Udskudt skatteforpligtelse ved kurs 70	2.711	2.711	5.422

Tabel 11: Beregning af passivposten og udskudt skatteforpligtelse i model 1, Kilde: Egen tilvirkning

Det fremgår af ovenstående tabel 11, at passivposten samlet udgør t.kr. 4.074 mod t.kr. 5.452 ved beregning af den udskudte skatteforpligtelse. De involverede parter har valgt at anvende den udskudte skatteforpligtelse, da denne giver det største nedslag i det gaveafgiftspligtige beløb. Daniel og Jenny skal optage et lån hver på t.kr. 4.400. I tabel 12 er omkostningerne ved optagelse af disse lån opgjort.

Beregning af lån og udskudt skat			
t.kr.			
	Daniel	Jenny	Samlet
Der optages et lån på i alt	4.400	4.400	8.800
Gælden afdrages over syv år, som et annuitetslån med en fast rente på 4,5 %			
Årlig ydelse	747	747	1.494
Samlet tilbagebetalingsbeløb	5.225	5.225	10.450
Samlet rente (5.225 - 4.400)	825	825	1.650
Beregning af udbytteudlodning til betaling af gæld			
Udbyttebehov efter udbytteskat	5.225	5.225	10.450
Bruttoudbytte ved 42 % skat	9.008	9.008	18.016
Udbytteskat udgør 42 % af bruttoudbytte	3.783	3.783	7.566
Opgørelse af overtagen udskudt skat i JT A/S			
Handelsværdi af JT A/S	10.315	10.315	20.630
Udbytteudlodning jf. ovenfor	-9.008	-9.008	-18.016
Kontant anskaffelsessum	-253	-253	-505
Fortjeneste før ejertidsnedslag	1.055	1.055	2.110
Ejertidsnedslag 8 %	-84	-84	-168
Skattepligtig gevinst	970	970	1.940
Beskatning heraf			
27 % af t.kr. 103	28	28	56
42 % af gevinst udover t.kr. 103	364	364	728
Overtagen udskudt skat i alt	392	392	784

Tabel 12: Beregning af lån og udskudt skat model 1, Kilde: Egen tilvirkning

Daniel og Jenny skal hver især optage lån t.kr. 4.400 for at finansiere generationsskiftet. Lånene afdrages over syv år, med en årlig ydelse på t.kr. 747, svarende til en samlet ydelse på t.kr. 5.225 i lånets løbetid. Daniel og Jenny vil hver skulle udlodde t.kr. 9.008 for at kunne tilbagebetale den optagne gæld. De vil heraf hver komme

til at betale t.kr. 3.783 i udbytteskat. Daniel og Jenny har fradrag for renterne på deres personlige selvangivelser.

Daniel og Jenny vil som et alternativ til udlodning af udbytte kunne udbetale mere i løn fra JT A/S. Dette vil dog betyde en højere indkomstskat for dem begge. Da både Daniel og Jenny betaler topskat, vil det ikke kunne betale sig at udbetale en højere løn som et alternativ til udbytteudlodning. Udbytteudlodningen vil derfor være den mest fordelagtige løsning. Efter udbytteudlodning vil den overtagne udskudte skatteforpligtelse for Daniel og Jenny hver udgør t.kr. 392.

Grundet løbetiden på lånene skal hele lånet ikke udloddes på samme tidspunkt fra JT A/S.

Lånene overstiger beløbsmæssigt ikke de frie reserver i selskabet. Dog vil der som følge af betaling af udbytteskat skulle udloddes mere, end de frie reserver udgør ultimo 2016. Selskabets kapitalgrundlag er derfor ikke tilstrækkeligt til at foretage en samlet udlodning i et år, hvilket også vil være i strid med Selskabsloven. JT A/S skal derfor generere frie reserver i fremtiden for at kunne udlodde tilstrækkeligt udbytte til tilbagebetaling af gæld.

13.2 Økonomiske konsekvenser for Daniel og Jenny

Daniel og Jennys økonomiske konsekvenser ved anvendelse af modellen er i nedenstående tabel 13 opgjort til t.kr. 9.254 for hver af dem. Daniel og Jenny betaler hver t.kr. 4.600 for aktierne i JT A/S, hvoraf t.kr. 4.400 finansieres ved lånoptagelse. Da de begge kan anvende kapitalafkastordningen for hovedaktionærer udgør rentebetalingen efter skattefradrag netto t.kr. 478. Herudover overtager de hver især en udskudt skatteforpligtelse på t.kr. 392 efter udlodning af udbytte til finansiering af ydelser på lånet, hvoraf t.kr. 3.783 betales i udbytteskat. Den overtagne udskudte skatteforpligtelse skyldes overdragelsen med skattemæssig succession. Da der ikke stiftes noget holdingselskab optages lånene ved Daniel og Jenny privat.

Omkostninger for Daniel og Jenny			
t.kr.			
	Daniel	Jenny	Samlet
Kontant købspris for aktier i JT A/S	-4.600	-4.600	-9.200
Betalte renter på optagne annuitetslån	-825	-825	-1.650
Heraf skattefradrag med 42 % i kapitalindkomst	346	346	692
Betaling af udbytteskat ved udlodning af udbytte fra JT A/S	-3.783	-3.783	-7.566
Overtagen udskudt skatteforpligtelse	-392	-392	-784
Samlet pris for overtagelse af JT A/S	-9.254	-9.254	-18.508

Tabel 13: Omkostninger for Daniel og Jenny i model 1, Kilde: Egen tilvirkning

13.3 Jørgens kapitalbehov

Jørgen får, som det fremgår af nedenstående tabel 14, opfyldt sit og Lis' kapitalbehov på t.kr. 8.450. Beløbet vil stå på deres private konto. I forhold til model 2 og 3 vil Jørgens ejerandele i JT A/S være overdraget fra dagen, hvor aktierne overdrages med succession til Daniel og Jenny. Modellen er ukompleks og nem at gennemføre. Det er dog imod Jørgens ønske at overdrage 100 % med det samme, da han fortsat ønsker at være en del af virksomheden indtil pensionering. Der kan derfor indgås aftale om uopsigelighed af ansættelsen i selskabet indtil pensionering. Jørgen skal ikke betale aktieavance, da Daniel og Jenny har overtaget Jørgens oprindelige anskaffelsessum og tidspunkt for aktierne.

Jørgen og Lis' kapitalbehov	
t.kr.	
Modtaget kontantbetaling fra Daniel	200
Modtaget provenu af lånefinansiering fra Daniel	4.400
Betalt gaveafgift for gave til Daniel	-375
Modtaget kontantbetaling fra Jenny	200
Modtaget provenu af lånefinansiering fra Jenny	4.400
Betalt gaveafgift for gave til Jenny	-375
Dækket kapitalbehov	8.450

Tabel 14: Jørgens kapitalbehov i model, 1 Kilde: Egen tilvirkning

13.4 Delkonklusion på model 1

Den største fordel ved model 1 er, at generationsskiftet kan foretages fra dag til dag, ligesom modellen er meget simpel, da der ikke skal foretages omstruktureringer. Da modellen er simpel, vil omkostninger til rådgivere være lavere end i de øvrige modeller. I modellen opnår Jørgen sit kapitalbehov på t.kr. 8.450. Daniel og Jenny overtager hver 50 % af aktierne i JT A/S. De samlede omkostninger for Jenny og Daniel ved modellen udgør t.kr. 18.508 svarende til t.kr. 9.254 fra hver af dem. Daniel og Jenny vil i denne model optage lånene i privat regi.

14. Model 2: Holdingstruktur med salg fra holdingselskabet

Modellen tager udgangspunkt i stiftelsen af et holdingselskab, JT Holding ApS, som stiftes af Jørgen ved en skattefri aktieombytning. Jørgen ombytter sine aktier i JT A/S med anparter i JT Holding ApS. Jørgen ejer herefter hele kapitalen i JT Holding ApS, som ejer hele kapitalen i JT A/S. Den skattefrie aktieombytning foretages uden tilladelse fra SKAT. Da den skattefrie aktieombytnings formål er udskydning af skattebetaling, vil der normalt ikke blive sendt ansøgning til SKAT. Den skattefri aktieombytning vil derfor blive omfattet af holdingkravet, hvilket betyder, at JT Holding ApS ikke vil kunne afstå aktierne i JT A/S indenfor en treårig periode. Såfremt holdingkravet brydes, vil den skattefri aktieombytning blive gjort skattepligtig. Generations-skiftemodellen har derfor minimum en treårig tidshorisont.

Efter den skattefri aktieombytning uden tilladelse fra SKAT er foretaget, overdrager Jørgen en andel af anparterne i JT Holding ApS til Daniel og Jenny med skattemæssig succession. Den tilbageværende andel af Jørgens anparter i JT Holding ApS skal have en handelsværdi svarende til Jørgens kapitalbehov. Efter overdragelsen af anparter i JT Holding ApS med succession til Daniel og Jenny foretages en ophørsspaltning af JT Holding ApS i tre nye selskaber. JT Holding ApS spaltes i selskaberne JT Holding 2017 ApS, DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS, som ejes 100 % af henholdsvis Jørgen, Daniel og Jenny.

De nye holdingselskaber stiftes alle med en kapital på t.kr. 50 i år 2017. Efter udløbet af det treårige holdingkrav er det planen, at DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS køber de resterende aktier i JT A/S fra JT Holding 2017 ApS. Efter opkøbet vil DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS hver eje 50 % af JT A/S. Jørgen vil have sit kapitalbehov stående i JT Holding 2017 ApS. Generationsskiftet er herefter gennemført.

14.1 Stiftelse af holdingselskabet JT Holding ApS

Generationsskiftemodellen starter med stiftelsen af holdingselskabet JT Holding ApS. Det er et krav i Selskabsloven, at et anpartsselskab stiftes med en kapital på minimum t.kr. 50. Indskuddet kan enten ske kontant eller ved apportindskud. Da holdingselskabet oprettes ved indskud af aktierne i JT A/S, er der tale om stiftelse ved apportindskud. Holdingselskabet vil skulle afholde stiftelsesomkostningerne.

Den primære fordel ved oprettelsen af et holdingselskab er, at unoterede kapitalandele kan sælges skattefrit fra moderselskabet, ligesom dette kan modtage skattefrit udbytte. JT Holding ApS bliver derfor ikke beskattet ved salg af aktier i JT A/S eller ved modtagelse af udbytte herfra. Holdingselskabet kan ligeledes agere pengetank for datterselskabet. Da udbytte kan udloddes skattefrit, er det derfor muligt at slanke balancen i driftsselskabet, hvilket kan være en fordel i forbindelse med et generationsskifte, da handelsværdien og dermed købesummen bliver mindre. Beskatning sker først ved udlodning af udbytte til ejerne eller likvidation af holdingselskabet. Jørgen bliver derfor først beskattet af salget, når der udloddes midler fra holdingselskabet til ham personligt. Modsat er der typisk årlige omkostninger til bl.a. revisor ved at have et holdingselskab.

JT Holding ApS og JT A/S vil være omfattet af reglerne om tvungen national sambeskatning, da JT Holding ApS opnår bestemmende indflydelse over JT A/S. Der vil derfor skulle opgøres en sambeskatningsindkomst for de to selskaber. Samlet set vurderes fordelene ved at oprette et holdingselskab at overstige ulemperne. Det er derfor en fornuftig disposition at oprette et holdingselskab.

14.2 Skattefri aktieombytning og overdragelse af anparter med succession

Der foretages en skattefri aktieombytning uden tilladelse fra SKAT den 1. januar 2017, hvor JT Holding ApS erhverver aktierne i JT A/S. Ombytningen af aktierne sker til handelsværdien jf. 2000-cirkulæret, som tidligere er opgjort til t.kr. 20.630. JT Holding ApS stiftes med et apportindskud af aktierne i JT A/S for t.kr. 20.630. Værdien fordeles som selskabskapital på t.kr. 50 og overkurs ved emission med t.kr. 20.580. Dette kan illustreres på følgende måde:

Åbningsbalance i JT Holding ApS	
t.kr.	
Aktiver	
Kapitalandele i JT A/S	20.630
Aktiver i alt	20.630
Passiver	
Selskabskapital	50
Overkurs ved emission	20.580
Passiver i alt	20.630

Tabel 15: Åbningsbalance i JT Holding ApS, Kilde: Egen tilvirkning

Aktieombytningen skal oplyses elektronisk til SKAT via selskabsselvangivelsen. Efter aktieombytningen overdrages en andel af anparterne i JT Holding ApS til Daniel og Jenny med skattemæssig succession. Den tilbageværende beholdning af anparter svarer til Jørgens kapitalbehov efter betaling af gaveafgift og forventet udbytteskat. Jørgens kapitalbehov før udbytteskat og gaveafgift kan opgøres på følgende måde.

Kontant provenu Jørgen skal have for at opnå sit kapitalbehov	
t.kr.	
Jørgen og Lis' kapitalbehov	13.526
Betaling af gaveafgift	558
Udbytteskat ved gaveafgift	404
Provenu Jørgen skal opnå	14.488

Tabel 16: Opgørelse af Jørgens kapitalbehov model 2, Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af tabellen, skal Jørgen opnå et provenu på t.kr. 14.488, hvilket svarer til en ejerandel i JT Holding ApS på 70,22 %. Provenuet svarer til Jørgens kapitalbehov før udbytteskat på t.kr. 13.526 med tillæg af den gaveafgift, som Jørgen afholder ved overdragelse med succession til Daniel og Jenny på samlet t.kr. 968. Daniel og Jenny får hver overdraget 14,89 % af anparterne med succession i JT Holding ApS. Gaven, som Jørgen og Lis giver henholdsvis Daniel og Jenny, er opgjort på følgende måde:

Beregning af gaveafgift			
t.kr.	Daniel	Jenny	Samlet
Handelsværdi af JT Holding ApS	10.315	10.315	20.630
Betalt kontant	-200	-200	-400
Betalt via lånefinansiering	-7.044	-7.044	-14.088
Nedslag for udskudt skat	-800	-800	-1.600
Gaveafgiftsgrundlag inden bundfradrag	2.271	2.271	4.542
Bundfradrag 2 x 63	-126	-126	-252
Gaveafgiftsgrundlag	2.145	2.145	4.290
Gaveafgift ved 13 %	279	279	558

Tabel 17: Beregning af gaveafgift model 2, Kilde: Egen tilvirkning

Af tabel 17 fremgår det, at både Daniel og Jenny modtager en gave på t.kr. 2.271, samlet t.kr. 4.542. Gaven tager udgangspunkt i Jørgens opgjorte kapitalbehov i tabel 16 på t.kr. 14.488, som skal betales af Daniel og Jenny. Gaven deles af hensyn til minimering af gaveafgift mellem Jørgen og Lis, hvorved der opnås et bundfradrag til hvert barn på i alt t.kr. 126. Gaveafgiften ved overdragelse af en erhvervsvirksomhed beregnes herefter med 13 % i 2017. Den samlede gaveafgift udgør t.kr. 558. Jørgen skal samlet udlodde t.kr. 962 for at betale gaveafgiften forudsat en udbytteskat på 42 %. Der er i gaveafgiftsberegningen taget fradrag for den udskudte skatteforpligtelse, som Daniel og Jenny overtager som følge af overdragelsen af anparter i JT Holding ApS med skattemæssig succession. Da den udskudte skatteforpligtelse giver et større nedslag end passivposten jf. nedenstående tabel 18, tages der fradrag for denne i gaveafgiftsberegningen.

Beregning af passivpost og udskudt skatteforpligtelse			
t.kr.	Daniel	Jenny	Samlet
Kontant anskaffelsessum	-75	-75	-150
Kontant salgssum	3.071	3.071	6.142
Fortjeneste før ejertidsnedslag	2.996	2.996	5.992
Ejertidsnedslag 8 %	-240	-240	-480
Skattepligtig gevinst	2.756	2.756	5.514
Passivpost 22 %	606	606	1.212
Udskudt skatteforpligtelse			
Skattepligtig gevinst	2.756	2.756	5.512
Beskatning af aktieindkomst 27 % af t.kr. 103	28	28	56
Beskatning af aktieindkomst 42 % af overskydende beløb	1.114	1.114	2.228
Total beskatning af aktieindkomst	1.142	1.142	2.284
Udskudt skatteforpligtelse ved kurs 70	800	800	1.600

Tabel 18: Beregning af passivposten og udskudt skatteforpligtelse model 2, Kilde: Egen tilvirkning

14.3 Ophørsspaltning af JT Holding ApS

Efter overdragelsen af anparter i JT Holding ApS til Daniel og Jenny foretages en ophørsspaltning af JT Holding ApS. Formålet med ophørsspaltningen er, at Jørgen, Daniel og Jenny får hvert deres personlige holdingselskab, som direkte ejer aktierne i JT A/S. JT Holding ApS ophørsspalttes derfor til tre nye holdingselskaber. JT Holding 2017 ApS ejes herefter 100 % af Jørgen, DT Holding 2017 ApS ejes 100 % af Daniel, og Jenny Holding 2017 ApS ejes 100 % af Jenny. Som følge af JT Holding 2017 ApS' bestemmende indflydelse i JT A/S, vil der opstå tvungen national sambeskatning imellem JT Holding 2017 ApS og JT A/S. Værdierne i de enkelte holdingselskaber bliver fordelt på følgende måde:

Fordeling af værdier efter JT Holding ApS er ophørsspaltet				
t.kr.	JT Holding 2017 ApS	DT Holding 2017 ApS	Jenny Holding 2017 ApS	Samlet
Ejerandele i JT A/S	70,22%	14,89%	14,89%	100,00%
Aktiver				
Kapitalandele i JT A/S	14.488	3.071	3.071	20.630
Aktiver i alt	14.488	3.071	3.071	20.630
Passiver				
Selskabskapital	50	50	50	150
Overkurs ved emission	14.438	3.021	3.021	20.480
Passiver i alt	14.488	3.071	3.071	20.630

Tabel 19: Fordeling efter ophørsspaltning af JT Holding ApS i model 2, Kilde: Egen tilvirkning

Efter ophørsspaltningen ejer JT Holding 2017 ApS 70,22 % af JT A/S. DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS ejer hver 14,89 % af JT A/S. JT Holding 2017 ApS' resterende andel af kapitalen i JT A/S kan først overdrages efter det treårige holdingkrav er udløbet. Det er i denne afhandling lagt til grund, at værdiansættelsen af JT A/S ikke ændres i den treårige periode. Denne antagelse skyldes primært sammenligneligheden imellem generationsskiftemodellerne. Såfremt handelsværdien af JT A/S er ændret på tidspunktet for salget af aktierne fra JT Holding 2017 ApS, vil der skulle foretages en ny værdiansættelse efter 2000-cirkulæret.

Handelsværdien antages derfor fortsat at udgøre t.kr. 20.630, når de resterende 70,22 % af kapitalen i JT A/S overdrages fra JT Holding 2017 ApS med 50 % til henholdsvis DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS. DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS betaler hver t.kr. 7.244 for 35,11 % af aktierne i JT A/S, som opnår et samlet provenu på t.kr. 14.488. Sambeskatningen mellem JT Holding 2017 ApS og JT A/S ophører i forbindelse med salget af aktierne. Generationsskiftet kan tidligst afsluttes i 2020.

14.4 Økonomiske konsekvenser for Daniel og Jenny

Efter købet af aktierne i JT A/S ejer DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS hver 50% af kapitalen i JT A/S. Da ingen af selskaberne har bestemmende indflydelse, opstår der ikke sambeskatning med JT A/S. Da der for begge selskabers vedkommende er tale om datterselskabsaktier iflg. ABL, kan der udloddes udbytte

skattefrit fra JT A/S. Hverken DT Holding 2017 ApS eller Jenny Holding 2017 ApS har likviditet til at finansiere købet af de resterende aktier i JT A/S. Daniel og Jenny optager via deres holdingselskaber lån i banken til finansiering af købet af aktierne i JT A/S. Daniel og Jenny skyder deres private formue på hver t.kr. 200 i hvert deres holdingselskab for at lette bankfinansieringen. Begge holdingselskaber optager herefter syvårige annuitetslån på nominelt t.kr. 7.044 med en årlig fast rente på 4,5 %. Dette er illustreret i nedenstående tabel:

Daniel og Jenny's køb af resterende aktier i JT A/S			
t.kr.	DT Holding 2017	Jenny Holding 2017	
	ApS	ApS	Samlet
Købspris for aktier i JT A/S	7.244	7.244	14.488
Kontant betaling	-200	-200	-400
Betaling via lånefinansiering	7.044	7.044	14.088
Gælden afdrages over syv år som et annuitetslån med en fast rente på 4,5 %			
Årlig ydelse	1.195	1.195	2.390
Samlet tilbagebetalingsbeløb	8.365	8.365	16.730
Samlet rente (8.365 - 7.044)	1.321	1.321	2.642
Skattefradragsværdi heraf 22 %	-291	-291	-582
Renteomkostninger efter skat	1.030	1.030	2.060

Tabel 20: Beregning af lån model 2, Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af tabel 20, bliver den samlede tilbagebetaling t.kr. 8.365 med en samlet rente på t.kr. 1.321 i perioden for hvert holdingselskab. Under forudsætning af at selskaberne i fremtiden kan udnytte fradraget for renterne i den skattepligtige indkomst, reduceres renteomkostningen med 22 %. Renteomkostningerne udgør t.kr. 1.030 efter selskabsskat pr. holdingselskab i lånets løbetid.

Da Daniel og Jenny hver har fået overdraget 14,81 % af kapitalen i JT Holding ApS med skattemæssig succession, overtager de hver især en udskudt skatteforpligtelse. Denne er beregnet i tabel 21:

Udskudt skatteforpligtelse JT A/S			
t.kr.	Daniel	Jenny	Samlet
Handelsværdi af JT A/S	10.315	10.315	20.630
Udbytte til finansiering af gæld	-8.365	-8.365	-16.730
Skatteværdi af renter	291	291	582
Overtagen anskaffelsessum fra Jørgen	-75	-75	-150
Fortjeneste før ejertidsnedslag	2.166	2.166	4.332
Ejertidsnedslag 8 %	-173	-173	-346
Skattepligtig gevinst	1.993	1.993	3.986
Beskatning heraf			
27 % af t.kr. 103	28	28	56
42 % af gevinst udover t.kr. 103	794	794	1.588
Overtagen udskudt skat i alt	822	822	1.644

Tabel 21: Beregning af udskudt skat model 2, Kilde: Egen tilvirkning

Det fremgår af tabel 21, at Daniel og Jenny hver overtager en udskudt skatteforpligtelse på t.kr. 822. Den udskudte skatteforpligtelse kommer til beskatning ved likvidation af selskaberne eller ved udlodning af udbytte. De samlede økonomiske konsekvenser for Daniel og Jenny kan opsummeres på følgende måde:

Omkostninger for Daniel og Jenny			
t.kr.	Daniel	Jenny	Samlet
Kontant købspris for aktier i JT A/S jf. tabel 20	-7.244	-7.244	-14.488
Betalte renter på optaget annuitetslån efter skat jf. tabel 20	-1.030	-1.030	-2.060
Overtagen udskudt skatteforpligtelse jf. tabel 21	-822	-822	-1.644
Samlet pris for overtagelse af JT A/S	-9.096	-9.096	-18.192

Tabel 22: Omkostninger for Daniel og Jenny model 2, Kilde: Egen tilvirkning

Daniel og Jenny's samlede omkostninger ved overtagelsen af JT A/S udgør t.kr. 9.096 pr. person og t.kr. 18.192 samlet. Heraf udgør samlet t.kr. 1.644 overtagelsen af en udskudt skatteforpligtelse relateret til overdragelsen af anparter med skattemæssig succession i JT Holding ApS fra Jørgen til Daniel og Jenny. Daniel og Jenny ejer hver 50 % af JT A/S igennem deres holdingselskaber. Generationsskiftet er nu gennemført. JT A/S vil i fremtiden blive påvirket af øgede udbytteudlodninger, da DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS skal betale ydelser på de optagne lån.

14.5 Jørgens kapitalbehov

Jørgen vil som følge af generationsskiftemodellen komme til at eje JT Holding 2017 ApS personligt. Efter salget af aktierne i JT A/S vil der være likvider i selskabet med samlet t.kr. 14.488. Heraf vil der skulle udloddes t.kr. 962 til betaling af gaveafgiften, hvorefter likvide beholdninger udgør t.kr. 13.526. Da salget af aktierne i JT A/S sker fra JT Holding 2017 ApS, er salget skattefrit. Beskatning sker først, når Jørgen udlodder udbytte fra holdingselskabet til sig selv privat. Beskatning udgør 27 % af de første t.kr. 103 og 42 % af resten årligt. Ved udlodning af hele kapitalen i et år, vil Jørgen skulle betale t.kr. 5.076 i skat. Han opnår derfor sit kapitalbehov på t.kr. 8.450, som illustreret i tabel 23:

Jørgen og Lis' kapitalbehov	
t.kr.	
Modtaget provenu i JT Holding 2017 ApS for aktierne i JT A/S	14.488
Omkostninger til gaveafgift inkl. udbytteskat	-962
Modtaget provenu før udbytteskat	<u>13.526</u>
Udbytteskat ved udlodning af provenu	-5.076
Dækket kapitalbehov	<u><u>8.450</u></u>

Tabel 23: Jørgens kapitalbehov, model 2 Kilde: Egen tilvirkning

Udbytteskatten kan blive mindre, hvis udlodningen foretages over flere år. Der kan også ske en merforrentning af formuen i holdingselskabet ved investering i eksempelvis værdipapirer. Modsat er der ikke taget højde for årlige omkostninger til revisor m.v. Ulempen ved denne generationsskiftemodel er generelt, at generationsskiftet minimum har en treårig horisont. Tidshorisonten er i dette generationsskifte i overensstemmelse med Jørgen, Daniel og Jennys planer.

14.6 Delkonklusion på model 2

Formålet med generationsskiftemodellen er, at Jørgen får dækket sit fremtidige kapitalbehov samtidigt med, at Daniel og Jenny overtager ejerskabet af JT A/S med 50 % hver. Modellen opfylder begge forudsætninger, da Jørgen modtager t.kr. 13.526 i sit personlige holdingselskab JT Holding 2017 ApS. Daniel og Jenny overtager hver 50 % af JT A/S gennem deres personligt ejede holdingselskaber DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS. Som følge af den skattefrie aktieombytning opstår der et treårigt holdingkrav. Tidshorisonten for gennemførelsen af generationsskiftet er derfor minimum tre år. Dette er i overensstemmelse med de involverede parter planer. De samlede omkostninger for Daniel og Jenny udgør t.kr. 18.192. Samlet lever modellen op til alle de involverede parter ønsker og behov.

15. Model 3: A/B-modellen

A/B-modellen er en udbygning af model 2. Modellens formål er, at generationsskiftet finansieres af det generationsskiftede selskab selv, hvilket i dette tilfælde er JT A/S. Der foretages en opdeling af aktiekapitalen i A- og B-aktier, hvor A-aktierne tillægges en forlodsudbytteret. Ejerne af A-aktierne har derefter en ret til at modtage udbytte før ejerne af B-aktierne, hvilket typisk medfører en lavere kurs for B-aktierne end for A-aktierne. Kursforskellen mellem A- og B-aktierne vil svare til den forlodsudbytteret, som er tilknyttet A-aktierne. Opdelingen af aktiekapitalen i flere kapitalklasser kræver en vedtægtsændring. Når vedtægtsændringen er på plads, kan aktiekapitalen forhøjes med tegning af nye B-aktier.

Modellen er primært anvendelig ved overdragelser, hvor den overtagende generation ikke er likvide. Da B-aktierne kan tegnes ned til kurs 100, kan modellen være en relativ billig måde for den yngre generation at opnå en ejerandel i selskabet på. Modellen anvendes primært til finansieringsmæssige formål, da selskabets egne frie reserver og fremtidige indtjening anvendes til betaling af generationsskiftet. De nye aktionærer kommer på denne måde kun til at finansiere en lille del af generationsskiftet selv.

A/B modellen har historisk ofte været anvendt ved generationsskifter. A/B-modellen starter med en vedtægtsændring, hvor kapitalen opdeles i klasser. Dette medfører i praksis, at aktierne skal anses for skattemæssigt afstået. Såfremt der alene er en aktionær, sker der ingen formueforskydning, hvorfor vedtægtsændringen med opdeling af kapitalklasser ikke får skattemæssig effekt. Opdelingen af kapitalklasser skal ske, inden nye aktionærer indtræder. SKAT har i de seneste år i en række kendelser på baggrund af højesteretsdommen SKM2011.501.HR forsøgt at gøre vedtægtsændringen af A- og B-aktier til en skattepligtig transaktion. SKAT mente ikke, at vedtægtsændringen kunne adskilles fra den efterfølgende nytegning af B-aktier. Skatterådet bekræftede i afgørelsen SKM2015.274.SR, at manøvren skulle betragtes som to transaktioner og underkendte dermed SKAT. De seneste års tvivl om, hvorvidt A/B modellen fortsat kunne anvendes, har begrænset brugen

af denne generationsskiftemodel. På baggrund af SKM2015.274.SR vurderes modellen at kunne anvendes på generationsskiftet i JT A/S uden skattepligtig afståelse af aktier ved ændring af kapitalklasser.

Når der sker transaktioner af aktier mellem interesseforbundne parter, skal kursværdien af aktierne fastsættes efter 2000-cirkulæret. Forlodsudbytteretten skal opgøres efter formlen, som er angivet i SKM.2004.416.LR og SKM 2008.697.SR. Forlodsudbytteretten kan søges godkendt ved et bindende svar fra SKAT. Det kan anbefales at ansøge om et bindende svar vedrørende forlodsudbytteretten, da en efterfølgende ændring af forlodsudbytteretten kan medføre, at opdelingen af kapitalklasser bliver gjort skattepligtig. Efter udnyttelse er sket fuldt ud, eller forlodsudbytteretten er udløbet, vil aktieklasserne være ligestillet og rettighederne ens. Der vil derfor kunne laves en glidende overdragelse af ejerskabet af selskabet til den indtrædende aktionær.

15.1 A/B-modellens anvendelse for JT A/S

A/B-modellen er en mere kompleks udgave af model 2. A/B-modellen starter som i model 2 med stiftelse af holdingselskabet JT Holding ApS ved en skattefri aktieombytning uden tilladelse fra SKAT. Værdien af aktierne i JT A/S fastsættes efter 2000-cirkulæret. Der gives herefter en gave til henholdsvis Daniel og Jenny. Den tilbageværende værdi af Jørgens aktier skal svare til det ønskede kapitalbehov. Efter overdragelsen af anparter i JT Holding ApS med succession til Daniel og Jenny foretages en ophørsspaltning af JT Holding ApS i tre nye selskaber. JT Holding ApS spaltes i selskaberne JT Holding 2017 ApS, DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS, som ejes 100 % af henholdsvis Jørgen, Daniel og Jenny.

Der foretages efter ophørsspaltningen en udbytteudlodning fra JT A/S til de tre nye selskaber. Udbytteudlodningen svarer til alle frie reserver i JT A/S. Ledelsen er i denne forbindelse ansvarlig for, at udbytteudlodningen er forsvarlig i relation til kapitalgrundlaget i JT A/S. Dette vurderes at være tilfældet. Herefter foretages en vedtægtsændring i JT A/S, hvor aktiekapitalen opdeles i klasser, og hvor der tilknyttes en forlodsudbytteret til A-aktierne. Efter opdelingen af kapitalen i kapitalklasser foretages en kapitalforhøjelse, hvor DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS tegner nye B-aktier i JT A/S.

Efter en årrække, hvor forlodsudbytteretten knyttet til A-aktierne enten er udnyttet eller udløbet, er A- og B-aktierne ligestillet. Jørgen kan nu sælge de resterende aktier i JT A/S fra JT Holding 2017 ApS til JT A/S. Herved ejer Daniel og Jenny hver 50 % af JT A/S gennem deres personlige holdingselskaber og egne aktier i JT A/S. Opdelingen i kapitalklasser kan herefter ophæves. Generationsskiftet er derefter gennemført.

Forskellen mellem model 2 og 3 er, at finansieringen af generationsskiftet i model 3 sker direkte i JT A/S, hvor finansieringen i model 2 sker via Daniel og Jennys personligt ejede holdingselskaber.

15.2 Skattefri aktieombytning og overdragelse af anparter med succession

Der foretages en skattefri aktieombytning den 1. januar 2017, hvor JT Holding ApS erhverver aktierne i JT A/S. Ombytningen af aktierne sker til handelsværdien jf. 2000-cirkulæret, som tidligere er opgjort til t.kr. 20.630. JT Holding ApS stiftes med et apportindskud af aktierne i JT A/S for t.kr. 20.630. Værdien fordeles som selskabskapital på t.kr. 50 og overkurs ved emission med t.kr. 20.580. Dette kan illustreres på følgende måde:

Åbningsbalance i JT Holding ApS	
t.kr.	
Aktiver	
Kapitalandele i JT A/S	20.630
Aktiver i alt	<u>20.630</u>
Passiver	
Selskabskapital	50
Overkurs ved emission	20.580
Passiver i alt	<u>20.630</u>

Tabel 24: Åbningsbalance i JT Holding ApS, Kilde: Egen tilvirkning

Aktieombytningen skal oplyses elektronisk til SKAT via selskabsselvangivelsen. Efter aktieombytningen overdrages en andel af anparterne i JT Holding ApS til Daniel og Jenny med skattemæssig succession. Den tilbageværende beholdning af anparter svarer til Jørgens kapitalbehov efter betaling af gaveafgift og forventet udbytteskat. Jørgens kapitalbehov før udbytteskat og gaveafgift kan opgøres på følgende måde.

Kontant provenue Jørgen skal have for at opnå sit kapitalbehov	
t.kr.	
Jørgen og Lis' kapitalbehov	13.526
Betaling af gaveafgift jf. tabel 27	795
Udbytteskat ved udlodning til betaling af gaveafgift	576
Provenu Jørgen skal opnå	<u>14.897</u>

Tabel 25: Opgørelse af Jørgens kapitalbehov model 3, Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af ovenstående tabel 25, skal Jørgen opnå et provenu på t.kr. 14.897. Provenuet svarer til Jørgens kapitalbehov før udbytteskat på t.kr. 13.526 med tillæg af den gaveafgift, Jørgen afholder ved overdragelse med succession til Daniel og Jenny på samlet t.kr. 1.371. Kapitalbehovet finansieres som angivet i tabel 26:

Fordeling af kapitaludlodning fra JT A/S		
t.kr.	JT A/S	JT Holding 2017 ApS
Opnået kapital		
Udlodning af alle frie reserver i JT A/S	12.771	7.438
Forlodsudbyttet jf. tabel 31	7.359	4.286
Renter af forlodsudbyttet efter skat jf. tabel 31	1.080	629
Tilbagealg til udstedende selskab jf. tabel 33	7.859	2.544
Samlet indgået kapital for Jørgen		14.896
Heraf anvendes ved generationsskiftet		
Gaveafgift ved gave til Daniel		397
Gaveafgift ved gave til Jenny		397
42 % udbytteskat ved udlodning af gaveafgift		576
Omkostninger betalt af Jørgen i forbindelse med generationsskiftet		1.370
Jørgen og Lis' opnåede provenu		13.526
Fordeling af kapitalandele inden tegning af B-aktier.		
Jørgens ejerandel		58,24%
Daniels ejerandel		20,88%
Jennys ejerandel		20,88%
		100,0%

Tabel 26: Fordeling af kapitaludlodning fra JT A/S, model 3, Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af tabel 26, skal Jørgen beholde A-aktier svarende til 58,24 % af kapitalen i JT A/S for at opnå sit kapitalbehov. Jørgen har derfor fortsat bestemmende indflydelse i JT A/S, hvorfor JT Holding 2017 ApS og JT A/S skal sambeskattes. De resterende aktier gives ligeligt i gave til Daniel og Jenny, svarende til 20,88% hver. Gaveafgiften afholdes som det fremgår af Jørgen. Gaveafgiften er beregnet på følgende måde:

Beregning af gaveafgift			
t.kr.	Daniel	Jenny	Samlet
Handelsværdi af andel af JT Holding ApS, der gives i gave	4.308	4.308	8.616
Nedslag for udskudt skat jf. tabel 28	-1.126	-1.126	-2.252
Gaveafgiftsgrundlag inden bundfradrag	3.182	3.182	6.364
Bundfradrag 2 x 63	-126	-126	-252
Gaveafgiftsgrundlag	3.056	3.056	6.112
Gaveafgift ved 13 %	397	397	794

Tabel 27: Beregning af gaveafgift model 3, Kilde: Egen tilvirkning

Af tabel 27 fremgår det, at der samlet skal betales t.kr. 794 i gaveafgift for Jørgen og Lis' gave til Daniel og Jenny. Den samlede gave udgør t.kr. 8.616 med fradrag for udskudt skat med t.kr. 2.252. Der er taget nedslag for den udskudte skatteforpligtelse, da denne er højere end passivposten jf. tabel 28.

Beregning af passivpost og udskudt skatteforpligtelse			
t.kr.			
	Daniel	Jenny	Samlet
Kontant anskaffelsessum,	-105	-105	-210
Kontant salgssum	4.308	4.308	8.616
Fortjeneste før ejertidsnedslag	4.203	4.203	8.406
Ejertidsnedslag 8 %	-336	-336	-672
Skattepligtig gevinst	3.867	3.867	7.734
Passivpost 22 %	851	851	1.702
Udskudt skatteforpligtelse			
Skattepligtig gevinst	3.867	3.867	7.734
Beskatning af aktieindkomst 27 % af t.kr. 103	28	28	56
Beskatning af aktieindkomst 42 % af overskydende beløb	1.580	1.580	3.160
Total beskatning af aktieindkomst	1.608	1.608	3.216
Udskudt skatteforpligtelse ved kurs 70	1.126	1.126	2.252

Tabel 28: Beregning af passivposten og udskudt skatteforpligtelse model 3, Kilde: Egen tilvirkning

15.3 Ophørsspaltning af JT Holding ApS

Efter overdragelsen af anparter i JT Holding ApS ved gave til Daniel og Jenny foretages en ophørsspaltning af JT Holding ApS. Formålet med ophørsspaltningen er, at Jørgen, Daniel og Jenny får hvert deres personlige holdingselskab, som direkte ejer aktierne i JT A/S. JT Holding ApS ophørsspalttes derfor til tre nye holdingselskaber. JT Holding 2017 ApS ejes herefter 100 % af Jørgen, DT Holding 2017 ApS ejes 100 % af Daniel og Jenny Holding 2017 ApS ejes 100 % af Jenny. Som følge af JT Holding 2017 ApS' bestemmende indflydelse i JT A/S vil der opstå tvungen national sambeskatning imellem JT Holding 2017 ApS og JT A/S. Værdierne i de enkelte holdingselskaber fordeles på følgende måde:

Fordeling af værdier efter JT Holding ApS er ophørsspaltet				
t.kr.	JT Holding 2017 ApS	DT Holding 2017 ApS	Jenny Holding 2017 ApS	Samlet
Ejerandel	58,24%	20,88%	20,88%	100,00%
Aktiver				
Kapitalandele i JT A/S	12.014	4.308	4.308	20.630
Aktiver i alt	12.014	4.308	4.308	20.630
Passiver				
Selskabskapital	50	50	50	150
Overkurs ved emission	11.964	4.258	4.258	20.480
Passiver i alt	12.014	4.308	4.308	20.630

Tabel 29: Fordeling efter ophørsspaltning af JT Holding ApS i model 3, Kilde: Egen tilvirkning

Efter ophørsspaltningen ejer JT Holding 2017 ApS 58,24 % af JT A/S. DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS ejer hver 20,88 % af JT A/S. JT Holding 2017 ApS' resterende andel af kapitalen i JT A/S kan først overdrages efter det treårige holdingkrav er udløbet. Hvis overdragelsen sker inden holdingkravets udløb, bliver transaktionen skattepligtig. Da JT Holding 2017 ApS har bestemmende indflydelse over JT A/S grundet ejer- og stemmeandelen på 58,24 %, vil JT A/S og JT Holding 2017 ApS skulle sambeskattes med JT Holding 2017 ApS som administrationsselskab. Der kan nu foretages vedtægtsændring, hvorved kapitalen i JT A/S opdeles i klasser.

15.4 Forlodsudbyttet i JT A/S

Det er nu muligt at foretage vedtægtsændringen i JT A/S, der opdeler aktierne i kapitalklasser. Det besluttes inden vedtægtsændringen at udlodde alle frie reserver i JT A/S, svarende til t.kr. 12.771. Udlodningen foretages for at reducere selskabets balance og kapital, hvilket bringer handelsværdien af JT A/S ned. Udbyttet fordeles efter kapitalforholdene, hvoraf JT Holding 2017 ApS modtager 58,24 % svarende til t.kr. 7.438. Udbyttet er skattefrit for de tre holdingselskaber, da holdingselskabernes aktiebesiddelse i JT A/S er at betegne som daterselskabsaktier. Da JT A/S ikke har likvide midler nok til udlodningen, vil der være behov for lånoptagelse. Udlodningen finansieres ved optagelse af banklån i JT A/S på følgende måde:

Beregning af udbytteudlodning fra JT A/S	
t.kr.	
Alle frie reserver i JT A/S udloddes	12.771
Heraf likvide beholdninger til rådighed i selskabet	-742
Finansiering ved lånoptagelse	12.029
Gælden afdrages over syv år som et annuitetslån med en fast rente på 4,5 %	
Årlig ydelse	2.041
Samlet tilbagebetalingsbeløb	14.287
Samlet rente (14.287 - 12.029)	2.258
Skattefradragsværdi heraf 22 %	-497
Renteomkostninger efter skat i alt	1.761

Tabel 30: Udbytteudlodning fra JT A/S, Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af ovenstående tabel 30, er JT A/S nødt til at optage lån for t.kr. 12.029 for at kunne udbetale det fulde udbytte, da selskabet kun har likvide midler for t.kr. 742. JT A/S optager et syvårigt annuitetslån på nominelt t.kr. 12.029 med en årlig fast rente på 4,5 %. De samlede renter udgør t.kr. 2.258, hvor selskabets fradragsværdi er 22 %. Den samlede rente efter skattefradragsværdi udgør t.kr. 1.761.

JT A/S' handelsværdi nedsættes med et beløb svarende til udbyttet. Handelsværdien nedsættes derfor til t.kr. 7.859, svarende til oprindelig handelsværdi på t.kr. 20.630 fratrukket udbyttet på t.kr. 12.771.

Efter udlodning af udbytte foretages en vedtægtsændring i JT A/S, hvor selskabets aktier opdeles i kapitalklasser. Før der foretages en kapitalforhøjelse med tegning af nye B-aktier, skal forlodsudbytteretten for A-aktierne beregnes. Beregningen foretages efter formelen i SKM.2008.897.SR og SKM.2003.66.LR.

Beregning af forlodsudbyttet	
t.kr.	
Formlen til beregningen af forlodsudbyttet kan opgøres på følgende måde:	
Nye ejeres andel i % af (selskabets handelsværdi + tegningsbeløbet) - tegningsbeløbet	
Den nye ejers andel i %	
(44,44 % x (7.859 + 400)) - 400	
44,44%	7.359
Forlodsudbyttet løber over syv år med en fast rente på 4,5 %.	
Tilbagebetaling ved lånoptagelse	
Årlig ydelse	1.249
Samlet tilbagebetalingsbeløb	8.743
Samlet rente (8.743 - 7.359)	1.384
Skattefradragsværdi heraf 22 %	-304
Renteomkostninger efter skat i alt	1.080

Tabel 31: Beregning af forlodsudbyttet for A-aktier i JT A/S, Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af tabel 31, er forlodsudbyttet beregnet til t.kr. 7.359. Forlodsudbyttet svarer til handelsværdien af JT A/S fratrukket udloddet udbytte og oprindelig aktiekapital. Beregningen bygger på, at Daniel og Jenny via deres holdingselskaber tegner nye B-aktier for samlet t.kr. 400, med 50 % hver til kurs 100. Aktierne tegnes i stykstørrelse på nom. 1.000, i alt 400 nye aktier. De nytegnede B-aktier udgør 44,44 % af den samlede aktiekapital (400/900). Forlodsudbyttet løber i syv år, og skal finansieres ved udlodning af fremtidig indtjening i JT A/S.

Kapitalforhøjelsen kræver en vedtægtsændring i JT A/S, som også skal registreres hos Erhvervsstyrelsen. Ejerforholdet af JT A/S bliver ændret som følge af, at det kun er DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS, der indskyder kapital.

Fordeling af ejerandele efter kapitaludvidelse		
	Nom. t.kr.	Ejerandel
JT Holding 2017 ApS - A-aktier	291	32,36%
DT Holding 2017 ApS - A-aktier	104	11,60%
DT Holding 2017 ApS - B-aktier	200	22,22%
Jenny Holding 2017 ApS - A-aktier	104	11,60%
Jenny Holding 2017 ApS - B-aktier	200	22,22%
	900	100,00%
Samlet ejerandel af JT A/S		
JT Holding 2017 ApS	291	32,36%
DT Holding 2017 ApS	304	33,82%
Jenny Holding 2017 ApS	304	33,82%
	900	100,00%

Tabel 32: Ejerforhold efter kapitaludvidelse, Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af tabel 32, bliver Jørgens ejerandel nedbragt til 32,36 %. Daniels og Jennys ejerandel bliver hver 33,82 %. Efter kapitaludvidelsen er der ingen selskaber, som har bestemmende indflydelse over JT A/S. Sambeskatningen med JT Holding 2017 ApS ophører derfor.

15.5 Tilbagesalg til udstedende selskab

Forlodsudbytteretten løber, til den enten er fuldt udnyttet eller udløbet. På dette tidspunkt er der ingen forskel på A- og B-aktierne. Det er muligt at foretage en ny vedtægtsændring, hvor aktieklasserne ophører, og aktierne ligestilles. Det vil ikke have skattemæssig betydning at ophæve aktieklasserne igen, da alle ejerne betragter aktierne i JT A/S som datterselskabsaktier.

JT Holding af 2017 ApS kan efter udløbet af det tre-årige holdingkrav, og udnyttelsen eller udløbet af forlodsudbytteretten, tilbagesælge sin aktiepost på 32,36 % til JT A/S. Handelsværdien er fastsat som uændret af hensyn til sammenligneligheden imellem generationsskiftemodellerne. Handelsværdien udgør t.kr. 7.859, hvoraf JT Holding af 2017 ApS' andel udgør 32,36 % svarende til t.kr. 2.544

Tilbagealg til udstedende selskab	
t.kr.	
Handelsværdi af JT A/S	20.630
Udlodning af frie reserver	-12.771
Handelsværdi af JT A/S efter udlodning	7.859
Tilbagealg af JT Holding af 2017 ApS aktiepost på 32,36 %	2.544

Tabel 33: Tilbagealg til udstedende selskab, Kilde: Egen tilvirkning

15.6 Økonomiske konsekvenser for Daniel og Jenny

Generationsskiftemodellen har en række økonomiske konsekvenser for Daniel og Jenny. Når generationsskiftet er afsluttet, ejer Daniel og Jenny hver 50 % af JT A/S gennem deres holdingselskaber og JT A/S' egne aktier. Da Daniel og Jenny har fået overdraget aktier i JT A/S ved gave fra Jørgen med skattemæssig succession, overtager de hver især en udskudt skatteforpligtelse. Den udskudte skatteforpligtelse er opgjort i følgende tabel:

Udskudt skatteforpligtelse JT A/S			
t.kr.			
	Daniel	Jenny	Samlet
Handelsværdi af JT A/S	10.315	10.315	20.630
Udlodning af frie reserver	-6.386	-6.386	-12.772
Heraf vedr. egne kapitalandele	2.667	2.667	5.334
Renteudgifter ved optagelse af lån i JT A/S efter skat	-881	-881	-1.762
Tilbagealg til udstedende selskab	-1.272	-1.272	-2.544
Skatteværdi af renter på forlodsudbyttet	152	152	304
Overtagen anskaffelsessum fra Jørgen ved succession	-105	-105	-210
Fortjeneste før ejertidsnedslag	4.490	4.490	8.980
Ejertidsnedslag 8 %	-359	-359	-718
Skattepligtig gevinst	4.131	4.131	8.262
Beskatning heraf			
27 % af t.kr. 103.	28	28	56
42 % af gevinst udover t.kr. 103	1.692	1.692	3.384
Overtagen udskudt skat i alt	1.720	1.720	3.440

Tabel 34: Beregning af udskudt skat model 3, Kilde: Egen tilvirkning

Den udskudte skatteforpligtelse, som Daniel og Jenny overtager, udgør for hver af dem t.kr. 1.720. Den udskudte skatteforpligtelse tager udgangspunkt i selskabets handelsværdi med fradrag for de værdier, der udloddes/udbetales til JT Holding 2017 ApS. Den udskudte skatteforpligtelse forfalder først ved enten likvidation af henholdsvis DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS eller ved udlodning af udbytte fra disse selskaber. De samlede økonomiske forpligtelser for Daniel og Jenny kan skematisk præsenteres på følgende måde:

Omkostninger for Daniel og Jenny			
t.kr.	Daniel	Jenny	Samlet
Udloddet udbytte til JT Holding 2017 ApS	-3.719	-3.719	-7.438
Tilbagealg til udstedende selskab	-1.272	-1.272	-2.544
Udbetalt forlodsudbytteret til JT Holding 2017 ApS	-2.143	-2.143	-4.286
Renter af forlodsudbytteret efter SKAT	-314	-314	-628
Overførsler til JT Holding 2017 ApS jf. tabel 26	-7.448	-7.448	-14.896
Renteudgifter ved optagelse af lån efter skat jf. tabel 30	-881	-881	-1.762
Overtagelse af udskudt skatteforpligtelse jf. tabel 34	-1.720	-1.720	-3.440
Samlet pris for overtagelse af JT A/S	-10.049	-10.049	-20.098

Tabel 35: Omkostninger for Daniel og Jenny model 3, Kilde: Egen tilvirkning

Daniel og Jennys samlede omkostninger ved overtagelsen af JT A/S efter A/B-modellen udgør t.kr. 10.049 pr. person og t.kr. 20.098 samlet. Heraf udgør i alt t.kr. 3.440 overtagelse af en udskudt skatteforpligtelse relateret til overdragelse af anparter i JT A/S med skattemæssig succession fra Jørgen til Daniel og Jenny. Generationskiftet er nu gennemført, og Daniel og Jenny ejer hver 50 % af JT A/S igennem deres personlige holdingselskaber DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS samt JT A/S' beholdning af egne aktier. JT A/S bliver i fremtiden påvirket af øgede udbytteudlodninger til betaling af forlodsudbytteretten. Generationsskiftet finansieres stort set udelukkende af JT A/S. JT A/S vil få svækket sin soliditetsgrad og sit kapitalgrundlag. Selskabet vurderes dog fortsat at have et tilstrækkeligt kapitalberedskab som følge af den forventede positive udvikling i selskabet.

15.7 Jørgens kapitalbehov

Jørgen vil som følge af generationsskiftemodellen komme til at eje JT Holding 2017 ApS personligt. Efter salget af aktierne i JT A/S vil der være likvider i selskabet for samlet t.kr. 14.897. Heraf vil der skulle udloddes t.kr. 1.371 til betaling af gaveafgiften. Likvide beholdninger udgør herefter t.kr. 13.526. Da salget af aktierne sker i JT Holding 2017 ApS, er salget skattefrit for holdingselskabet. Beskatning sker først, når Jørgen udlodder udbytte til sig selv. Ved udlodning af hele kapitalen i et år, vil Jørgen skulle betale t.kr. 5.076 i skat, hvorved han opnår sit kapitalbehov på t.kr. 8.450, som illustreret i nedenstående tabel:

Jørgen og Lis' kapitalbehov	
t.kr.	
Modtaget udbytte fra JT A/S	7.438
Andel af modtaget forlodsudbytteret	4.286
Renter af forlodsudbytteret efter skat	629
Tilbagesalg til udstedende selskab	2.544
Betalt gaveafgift inkl. udbytteskat ved udlodning	-1.371
Modtaget provenu før udbytteskat	<u>13.526</u>
Udbytteskat ved udlodning af provenu	-5.076
Dækket kapitalbehov	<u>8.450</u>

Tabel 36: Jørgens kapitalbehov, model 3 Kilde: Egen tilvirkning

Udbytteskatten kan blive mindre, hvis udlodning af udbytte foretages over mere end et år. Herudover kan der også ske en forrentning af formuen i holdingselskabet ved investering i eksempelvis værdipapirer. Modsat er der ikke taget højde for årlige omkostninger til revisor m.v. Ulempen ved modellen er, at generationsskiftet minimum har en treårig tidshorisont, muligvis længere afhængig af tidspunktet for fuld anvendelse af forlodsudbytteretten. Herudover er modellen langt mere kompliceret, hvilket sandsynligvis vil medføre større rådgivningsomkostninger end i de øvrige modeller.

15.8 Delkonklusion på model 3

Gennemførelsen af generationsskiftet efter A/B-modellen tager udgangspunkt i de tidligere fastsatte forudsætninger for Jørgen, Daniel og Jenny. Den største fordel ved denne generationsskiftemodel er, at finansieringen af generationsskiftet sker direkte af JT A/S. Der dannes også en holdingstruktur. Efter generationsskiftets afslutning har Jørgen et indestående i sit holdingselskab JT Holding 2017 ApS på t.kr. 13.526. Dette indestående kan frit udloddes efter behov, ligesom en eventuel investering af likviditeten kan give et større afkast på sigt. Daniel og Jenny kommer hver til at eje 50 % af kapitalen i JT A/S igennem deres holdingselskaber samt JT A/S' beholdning af egne aktier. Da det er JT A/S, som finansierer generationsskiftet bliver Daniel og Jennys privatøkonomi ikke påvirket, udover af indskuddet på t.kr. 200.

Ulempen ved denne generationsskiftemodel er, at der ikke er en fast tidshorisont for, hvornår generationsskiftet kan afsluttes. Generationsskiftet skal foretages over minimum tre år som følge af holdingkravet. Dog kan generationsskiftet tage længere tid afhængig af tidspunktet for udnyttelsen af forlodsudbytteretten, og op til samlet syv år. Modellen er den mest komplicerede af de tre løsninger, hvilket alt andet lige betyder mere assistance fra rådgivere, og derfor højere omkostninger end ved de andre generationsskiftemodeller. Generationsskiftemodellen lever samlet set op til Jørgen, Daniel og Jennys krav.

16. Sammenligning af generationsskiftemodellerne

Til brug for Jørgen, Daniel og Jennys valg af generationsskiftemodel er det relevant at sammenholde de økonomiske konsekvenser af de tre generationsskiftforslag.

Overblik over de tre modeller			
t.kr.	Model 1	Model 2	Model 3
Daniel og Jennys omkostninger			
Betalt købesum for JT A/S	-9.200	-14.488	0
Renter af optagen gæld efter skattefradrag	-958	-2.060	-2.390
Overtagen udskudt skatteforpligtelse	-784	-1.644	-3.440
Betalt udbytteskat ved udlodning til privat	-7.566	0	0
Udloddet udbytte til JT Holding 2017 ApS	0	0	-7.438
Tilbagesalg til udstedende selskab	0	0	-2.544
Udbetalt forlodsudbytteret til JT Holding 2017 ApS	0	0	-4.286
Samlede omkostning for Daniel og Jenny	-18.508	-18.192	-20.098
Daniels andel	-9.254	-9.096	-10.049
Jennys andel	-9.254	-9.096	-10.049
	-18.508	-18.192	-20.098
Jørgen opnået provenu			
Modtaget kontant	9.200	14.488	14.897
Betalt gaveafgift	-750	-558	-795
Udbytteskat ved udlodning til betaling af gaveafgift	0	-404	-576
Udbytteskat ved udlodning af formue fra JT Holding 2017 ApS	0	-5.076	-5.076
Opnået provenu	8.450	8.450	8.450

Tabel 37: Sammenligning af generationsskiftemodeller, Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af tabel 37, opnår Jørgen sit kapitalbehov på t.kr. 8.450 i alle tre modeller. Omkostningerne ved generationsskiftet afviger for Daniel og Jenny mellem t.kr. 18.192 i model 2 og t.kr. 20.098 i model 3. Ovenstående beregninger er foretaget ud fra tidligere angivne forudsætninger. Hvis en forudsætning ændres, kan dette have en stor betydning for de samlede omkostninger i de enkelte modeller, hvilket kan medføre, at den indledende mest fordelagtige generationsskiftemodel, ikke længere er den mest fordelagtige generationsskiftemodel. Generationsskiftemodel 2 er ud fra et økonomisk synspunkt den mest fordelagtige for de involverede parter, da denne har de laveste omkostninger for Daniel og Jenny. Det er samtidig den model med den laveste betaling af skatter og afgifter.

16.1 Den involverede personkreds' behov og ønsker

Den største foretagne forudsætning i generationsskiftemodellerne er det fastsatte kapitalbehov for Jørgen. Jørgen modtager i generationsskiftemodel 1 sit kapitalbehov på t.kr. 8.450 efter skat på sin private konto. I model 2 og 3 modtager Jørgen sit kapitalbehov før skat på t.kr. 13.526 i sit holdingselskab. Kapitalbehovet kommer til at stå på en bankkonto i JT Holding 2017 ApS, hvorfra Jørgen løbende kan udlodde udbytte til privatøkonomien. Såfremt kapitalbehovet ændres, vil de foretagne beregninger skulle opdateres. En ændring af kapitalbehovet vil kunne påvirke rentabiliteten af de enkelte generationsskiftemodeller, hvilket kan medføre, at den valgte model ikke længere er den mest fordelagtige. Kapitalbehovet kan eksempelvis ændres, hvis Jørgen beslutter, at han gerne vil have en større "buffer" til uforudsete udgifter, hvorved kapitalbehovet vil blive tilsvarende forhøjet. Herudover ønsker Jørgen fortsat at være en del af virksomheden i de kommende år, hvilket kan påvirke valget af generationsskiftemodel, da de tre modeller har forskellige tidshorisonter.

Daniel og Jenny overtager i alle generationsskiftemodellerne 50 % hver af JT A/S, enten direkte eller indirekte igennem et personligt ejet holdingselskab. Der optages i alle modellerne lån til finansiering af generationsskiftet. Hvor lånene bliver optaget, afhænger af den enkelte model. I model 1 optager Daniel og Jenny hver et lån personligt, i model 2 optages lån i deres holdingselskaber, og i model 3 optages lånene i JT A/S. Lånene afbetales via fremtidig indtjening og drift i JT A/S.

16.2 Generationsskiftets betydning for JT A/S

Ved generationsskiftet er det væsentligt at vurdere den fremtidige udvikling i JT A/S, da den fremtidige indtjening i selskabet skal anvendes til afbetaling på de optagne lån i forbindelse med generationsskiftet. Det er derfor essentielt for generationsskiftets succes, at JT A/S fortsætter med at præstere overskud og skabe likviditet som budgetteret, svarende til de realiserede resultater i de seneste år.

Der er alt andet lige usikkerhed forbundet med den fremtidige udvikling i selskabet. Daniel og Jenny får dog større mulighed for at påvirke selskabet, når de overtager ansvaret for driften. Det er positivt, at de supplerer hinandens kompetencer godt, med Daniels fokus på produktudvikling og produktionsplanlægning, og Jennys

flair for administration og økonomi. De vil dog ikke kunne erstatte Jørgen fra dag 1, hvorfor generationsskiftemodel 2 og 3 med en længere tidshorizont vurderes som de mest fordelagtige. Dette også under hensyntagen til Jørgens ønske om at fortsætte med at være involveret i virksomheden i de kommende år.

I generationsskiftemodel 2 og 3 er der en længere tidshorizont, da der foretages en skattefri aktieombytning, som medfører et treårigt holdingkrav. Generationsskiftet forløber derfor minimum over tre år i begge disse modeller. Model 3s tidshorizont er muligvis længere, da den er afhængig af tidspunktet for udnyttelsen af forlodsudbytteretten. Handelsværdien af JT A/S vil alt andet lige have ændret sig i løbet af den treårige periode, hvilket vil påvirke købesummen på det tidspunkt, hvor den resterende aktiepost i JT A/S overdrages fra Jørgen. Daniel og Jenny vil derfor komme til at betale en enten højere eller lavere pris for JT A/S. Der er ikke i kandidatafhandlingen taget højde for den ændrede værdi af hensyn til, dels usikkerheden ved værdiansættelse frem i tid, og dels grundet sammenligneligheden af modellerne.

De fremtidige resultater i JT A/S vil være påvirket af eksterne forhold, som Daniel og Jenny ikke har indflydelse på. Dette kan eksempelvis være nye teknologiske standarder for tandhjul eller en makroøkonomisk krise, der får salget og væksten til at gå i stå. Samlet set vurderes JT A/S dog at gå en positiv fremtid i møde, hvilket det fremtidige budget indikerer. Selskabet vurderes derfor at kunne realisere positive resultater, som kan dække betalingen af ydelser på lånene, som er optaget i forbindelse med generationsskiftet.

16.3 Finansiering af generationsskiftet

Finansieringen af generationsskiftet er forskellig i de enkelte generationsskiftemodeller. Gælden kan både finansieres internt og eksternt. Da de involverede parter ikke har likviditet til at finansiere hele generationsskiftet internt, er finansieringen i alle modellerne foretaget fra ekstern kilde (banken). Banken har indledende givet indikationer på, at denne er villig til at finansiere generationsskiftet med en fast rente på 4,5 % og en løbetid på syv år. Som et alternativ til banklån kan en del af finansieringen ske internt ved lån fra Jørgen til Jenny og Daniel, eller imellem deres holdingselskaber. Dette vil i så fald kunne føre til en rentebesparelse, da renterne forbliver internt i koncernen/familien. Jørgen vil dog ikke have likviditet nok til at finansiere hele overdragelsen med lån, hvorfor denne mulighed kun eksisterer delvist, da der alligevel vil skulle optages ekstern finansiering. De enkelte generationsskiftemodellers likviditetstræk kan skematisk opgøres på følgende måde:

Likviditetstræk ved generationsskiftet			
t.kr.	Model 1	Model 2	Model 3
Optagelse af eksterne lån	-8.800	-14.088	-12.029
Udlodning af likvide beholdninger i JT A/S	0	0	-742
Heraf forbliver 41,76 % i børnenes selskaber	0	0	5.333
Udbetaling ved tilbagesalg til udstedende selskab	0	0	-2.544
Udbetaling af forlodsudbyttet	0	0	-4.286
Renter af lån efter skattefradrag	-957	-2.060	-2.252
Skat ved udlodning til privat	-7.567	0	0
Samlet likviditetsbehov	-17.324	-16.148	-16.520

Tabel 38: Sammenligning af finansieringsbehov i generationsskiftemodellerne, Kilde: Egen tilvirkning

Som det fremgår af tabel 38, kræver model 1 det største likviditetsbehov med t.kr. 17.324. Det store likviditetstræk skyldes primært, at gælden ligger hos Daniel og Jenny privat, hvorfor der skal udloddes store udbytter til betaling af ydelser på lånene fra JT A/S. Udbytteskatten, der skal betales, udgør alene t.kr. 7.567. Model 2 har det laveste likviditetsbehov med t.kr. 16.148. I denne model ligger lånene i Daniel og Jennys holdingselskaber. Der kan til holdingselskaberne udloddes skattefrit udbytte fra JT A/S.

Generationsskiftemodel 3 har et likviditetsbehov på t.kr. 16.519. I denne model optages lånene til finansiering af generationsskiftet i JT A/S. Denne model har de højeste renter. En del af den frie likviditet, der udloddes kommer til at ligge i DT Holding 2017 ApS og Jenny Holding 2017 ApS med hver t.kr. 2.667. Det er i ovenstående tabel 37 forudsat, at disse lån bliver i koncernen ved udlån fra holdingselskaberne til JT A/S. Fordelen ved model 2 og 3 er, at gælden optages i selskaberne og ikke som i model 1, hvor lånene optages af Daniel og Jenny personligt. Ud fra et likviditetsmæssigt synspunkt er model 2 den mest fordelagtige.

16.4 Generationsskiftemodellernes forudsætninger

Generationsskiftemodellerne bygger på en række på forhånd fastlagte forudsætninger, som er aftalt med de involverede parter. Alle disse forudsætninger overholdes i alle tre generationsskiftemodeller. Såfremt en eller flere forudsætninger ændres, kan dette medføre, at en generationsskiftemodel, der i første omgang var den mest fordelagtige model, bliver mindre fordelagtig end en alternativ generationsskiftemodel. I forhold til generationsskiftet i JT A/S går følgende forudsætninger igen i alle modellerne:

- Kapitalgrundlaget i JT A/S er tilstrækkeligt efter udlodning af udbytte.
- Den udskudte skatteforpligtelse fastsættes til kurs 70.
- Der opnås tilstrækkelig ekstern finansiering til gennemførelse af generationsskiftet.
- Lån optages som syvårige annuitetslån med en fast rente på 4,5 % og en årlig ydelse.
- Jørgen betaler gaveafgiften.
- Daniel og Jennys private opsparinger på t.kr. 200 hver, anvendes til at finansiere en del af generationsskiftet.
- Der tages ikke højde for låneomkostninger og rådgiveromkostninger.
- Daniel og Jenny overtager hver 50 % af aktierne i JT A/S.
- Handelsværdien af JT A/S er uændret i hele generationsskifteperioden.
- Jørgens kapitalbehov er i alle modellerne fastlagt til t.kr. 8.450 efter skatter og afgifter.
- Der budgetteres ikke med afkast af Jørgens opnåede kapitalbehov.

Ovenstående forudsætninger er fastlagt af hensyn til sammenligneligheden mellem generationsskiftemodellerne og for at give de involverede parter i generationsskiftet det bedst mulige beslutningsgrundlag for valg af generationsskiftemodel.

16.5 Delkonklusion

På baggrund af sammenligningen af modellerne konkluderer jeg, at generationsskiftemodel 2 samlet set er den mest fordelagtige for de involverede parter. Økonomisk set er model 2 den med de laveste omkostninger samtidigt med, at denne kræver det laveste likviditetstræk. Skatter og afgifter er samlet set lavest i denne model. Generationsskiftet vil minimum forløbe over en treårig periode, hvilket er i overensstemmelse med de involverede parter ønsker. Jørgen får mulighed for en løbende nedtrapning som ønsket, ligesom Daniel og Jenny kan udnytte dette til at skabe en glidende overgang af generationsskiftet internt i virksomheden. Jørgen får opfyldt sit fastsatte kapitalbehov før skat i holdingselskabet JT Holding 2017 ApS, hvor der vil være mulighed for investering af formuen, såfremt han ønsker dette.

Model 1 vurderes samlet set at være mindre fordelagtig for de involverede parter end model 2. Omkostningerne ved modellen er i al væsentlighed på niveau med model 2. Likviditetsbehovet er højere, ligesom skatter og afgifter er højest i denne model. Generationsskiftet kan foretages fra dag til dag, hvilket de involverede parter ikke er interesseret i. Jørgen vil samtidig få opfyldt sit kapitalbehov efter skat, hvilket alt andet lige vil give et lavere afkast ved investering end i model 2 og 3. De optagne lån kommer til at ligge hos Daniel og Jenny privat, hvilket gør, at de hæfter for disse lån personligt. Samlet set vurderes model 2 at være mere fordelagtig end model 1.

Model 3 vurderes at være den mindst fordelagtige model for de involverede parter, da det er den model med de største omkostninger. Herudover er der usikkerhed i tidshorizonten for generationsskiftet som følge af usikkerhed i forhold til udnyttelsestidspunkt af forlodsudbytteretten. Modellen er samtidig langt mere kompliceret end model 1 og 2.

Samlet set vurderes model 2 ud fra de givne forudsætninger at være den mest fordelagtige generationsskifte-model for Jørgen, Daniel og Jenny.

17. Konklusion

Denne kandidatafhandling har taget udgangspunkt i det omfattende lovgrundlag, som et generationsskifte er underlagt. Der er givet et konkret eksempel på, hvordan et generationsskifte kan foretages i praksis. Et generationsskifte er ofte en kompliceret proces, der kræver en lang tidshorizont samt omfattende planlægning. Et generationsskifte er altid en individuel proces, hvor generationsskiftemodellen skal tilpasses de involverede parterers behov, ønsker og problemstillinger. Dette kan både omfatte økonomiske forhold samt bløde og personlige værdier. Kandidatafhandlingen er opbygget omkring generationsskiftet af selskabet Jørgens Tandhjul A/S. Formålet med denne afhandling har været at skabe ny empiri og viden om, hvordan et generationsskifte kan gennemføres mest fordelagtigt samtidigt med, at der tages højde for alle de involverede parterers ønsker og behov.

Afhandlingen er opbygget efter en rød tråd, og starter med en kort beskrivelse af case-virksomheden JT A/S, herunder en gennemgang af selskabets økonomiske forhold pr. 31. december 2016. Herefter er de væsentligste forhold, som skal overvejes inden påbegyndelsen af et generationsskifte, gennemgået. På baggrund af denne gennemgang er der foretaget en konkret vurdering af, hvilke væsentlige forhold, der skal tages højde for i generationsskiftemodellerne til generationsskiftet af JT A/S, for at alle involverede parterers ønsker og behov bliver tilgodeset.

Da et generationsskifte i Danmark berører mange forskellige love og tit involverer omstrukturering af selskabet/koncernen, er de væsentligste beskatningsregler ved et generationsskifte og omstruktureringer gennemgået.

Dette for at sikre at generationsskiftet tager højde for gældende lovgivning. Beskatningsreglerne anvendes tillige til at foretage skattemæssig og afgiftsmæssig optimering, hvilket sikrer, at generationsskiftet foretages med færrest mulige omkostninger. Herunder er bl.a. beskatning af aktieavance gennemgået, samt mulighed for udskydelse af beskatning ved overdragelse med succession. Reglerne for omstrukturering kan bl.a. anvendes til at skabe en holdingstruktur. Omstruktureringerne kan både foretages skattepligtigt og skattefrit. Ved et generationsskifte ønskes afgifter og skatter oftest minimeret, hvorfor omstruktureringer oftest foretages skattefrit.

Der er på nuværende tidspunkt usikkerhed relateret til overdragelser af erhvervsvirksomheder indenfor familie kredsen. Lovforslag om lavere afgifter ved virksomhedsoverdragelser (L 183) er på tidspunktet for denne afhandlings afslutning ikke endelig vedtaget. Det er i generationsskiftemodellerne forudsat, at dette gennemføres i den nuværende form i forhold til afgiftsnedsættelsen. Da lovforslaget ikke er endelig vedtaget, vil en ændring heri betyde, at omkostningerne ved generationsskiftet af JT A/S bliver marginalt højere end beregnet. Den usikkerhed, der eksisterer indtil lovforslaget vedtages endeligt giver en række udfordringer, da bl.a. satsen for gaveafgift ikke er endelig fastlagt. Denne usikkerhed betyder sandsynligvis, at mange generationsskifter ikke igangsættes før lovforslaget er endeligt vedtaget.

I overensstemmelse med 2000-cirkulæret er der foretaget en værdiansættelse af selskabet JT A/S. Handelsværdien af JT A/S er opgjort til t.kr. 20.630. Det anbefales at ansøge SKAT om et bindende svar på, om værdiansættelsen svarer til markedsværdien, da denne indeholder en række skønmæssige poster. På baggrund af den opgjorte handelsværdi, er der udarbejdet beregninger i tre generationsskiftemodeller til brug for generationsskiftet af JT A/S. Der er, for at kunne sammenligne de tre generationsskiftemodeller, fastsat en række forudsætninger, der gør sammenligneligheden imellem de tre generationsskiftemodeller størst mulig. Den primære forudsætning i generationsskiftet af JT A/S er Jørgens fastsatte kapitalbehov t.kr. 8.450, der gør at han og Lis kan leve en fornuftig pensionisttilværelse.

Model 1 omfatter en overdragelse af alle aktierne i JT A/S til Daniel og Jenny med 50 % til hver. Købesummen berigtiges delvis ved en gave fra Jørgen og Lis til børnene, og delvis ved Daniel og Jennys optagelse af private lån til betaling af Jørgens kapitalbehov. Modellen har samlede omkostninger for Daniel og Jenny med t.kr. 18.508. Heraf optager Daniel og Jenny samlet lån for t.kr. 8.800 i banken. Denne models største fordel er, at den er meget simpel at anvende, ligesom generationsskiftet kan foretages fra dag til dag. Ulempen ved modellen er, at gælden kommer til at ligge privat ved de personer der overtager virksomheden. Der vil derfor skulle udloddes større udbytte for at betale ydelser på lån, da disse betales af beskattede midler.

I model 2 foretages en skattefri aktieombytning og en efterfølgende ophørsspaltning af det nye holdingselskab. Formålet med denne model er at etablere en holdingstruktur. I modellen får Jørgen, Daniel og Jenny hver et personligt ejet holdingselskab. Modellens tidshorisont udgør minimum tre år som følge af, at der opstår et holdingkrav ved den skattefri aktieombytning. Modellen har de laveste omkostninger for Daniel og Jenny. De samlede omkostninger og overtagne forpligtelser udgør t.kr. 18.192. Finansieringen foretages via optagelse af lån i Daniel og Jennys holdingselskaber.

Model 3 er en videreudbygning af model 2 og den mest komplicerede af de tre modeller. Den væsentligste forskel til model 2 er, at JT A/S i denne model selv kommer til at finansiere generationsskiftet via fremtidige udbytter ved forlodsudbytteret og et tilbagesalg af den resterende aktiepost til JT A/S. Modellen er den mest omkostningstunge af de tre modeller og den med den største usikkerhed. De samlede omkostninger og overtagne forpligtelser udgør t.kr. 20.098. Modellen har den længste tidshorisont som følge af usikkerhed forbundet med tidspunktet for anvendelsen af forlodsudbytteretten. Modellen er primært anvendelig i tilfælde, hvor generationsskiftet er planlagt i god tid og foretages over en lang årrække.

Såfremt en eller flere af de anvendte forudsætninger ændres, kan dette medføre, at den tidligere mest fordelagtige generationsskiftemodel bliver mindre fordelagtig end en anden generationsskiftemodel.

På baggrund af de foretagne beregninger til de tre generationsskiftemodeller er det muligt at sammenholde modellernes økonomiske konsekvenser for de involverede parter. I forhold til anbefaling af en konkret generationsskiftemodel er det samtidigt vigtigt at tage højde for Jørgen, Daniel og Jennys ønsker og behov.

Generationsskiftemodel 2 vurderes samlet set at være den mest fordelagtige generationsskiftemodel for de involverede parter i generationsskiftet af virksomheden JT A/S. Jørgen modtager et provenu svarende til sit kapitalbehov, som bliver udbetalt til hans nyoprettede holdingselskab JT Holding 2017 ApS før skat. Han får dermed en større formue, han eventuelt kan investere og udbetale over en årrække i forhold til, hvornår han har behov for pengene. Jørgen kan samtidigt fortsætte i JT A/S i minimum tre år, til holdingkravet udløber, ligesom modellen giver ham mulighed for at vente med at sælge de resterende aktier i JT A/S, til han vil gå på pension. Modellen tager derved højde for alle Jørgens ønsker og behov. Daniel og Jenny kan ud fra en økonomisk betragtning vælge denne model, da denne model har de laveste omkostninger for dem. Lånoptagelsen ved generationsskiftet foretages i deres holdingselskaber og ikke privat som i model 1. Samlet set kan det konkluderes, at hovedproblemstillingen og underproblemstillingerne alle er besvaret i denne kandidatafhandling.

18. Litteraturliste

Bøger

- Bille, Jane K m.fl. (2015), Omstrukturering – skatteregler i praksis, Karnov Group Danmark A/S, 2. udgave
- Halling-Overgaard, Søren & Sølvkær Olesen (2013), Generationsskifte og omstrukturering – Det skatteretlige grundlag, Jurist- og økonomiforbundets forlag, udgave 4
- Jan Pedersen m.fl (2015), Skatteretten 2, Karnov Group Danmark A/S, 7. udgave
- Aagesen, Ole m.fl. (2016), Skattevejledning – Eksempler og Oversigter, Karnov Group, 20. udgave
- Andersen, Ib (2013), Den skinbarlige virkelighed – Videnproduktion i samfundsvidenskaberne, 5. udgave.

Lovgrundlag

- Aktieavancebeskatningsloven (ABL)
- Boafgiftsloven (BAL)
- Fusionskatteloven (FSL)
- Kildeskatteloven (KSL)
- Ligningsloven (LL)
- Personskatteloven (PSL)
- Skatteforvaltningsloven (SFL)
- Statsskatteloven (SL)
- Selskabsloven (SEL)
- Selskabsskatteloven (SSEL)
- Virksomhedsskatteloven (VSL)

Cirkulære og vejledninger

- Den Juridiske Vejledning 2017-1
- TSS-cirkulæret 2000-09
- TSS-cirkulæret 2000-10
- Lovforslag om lavere afgifter ved virksomhedsoverdragelser (L 183)

Afgørelser

- SKM2015.274.SR
- SKM2015.96.SKAT
- SKM2011.501.HR
- SKM.2011.406.LSR
- SKM.2008.897.SR
- SKM 2008.876 LSR
- SKM 2008.697-SR
- SKM.2004.416.LR
- SKM.2003.66.LR
- Tfs 2008. 1429
- Tfs 2001 174 LSR

Undervisningsmateriale

- Skatteret 1
- Skatteret 2
- Selskabsskatteret

Artikler og links

- http://www.skm.dk/media/1193705/fakta-og-baggrund_formueskattekurs.pdf